

**Undervisning i
strykklass**

**Turerna bakom
Ekmanska villan**

**Fotboll i de högre
divisionerna**

GUJOURNALEN

NYHETER OM GÖTEBORGS UNIVERSITET | NR 7 | DECEMBER 2009

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

**Samlar
udda öden**

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Allan Eriksson/Tel: 786 10 21
allan.eriksson@gu.se

REDAKTÖR & STF ANSVARIG UTGIVARE

Eva Lundgren/Tel: 786 10 81
eva.lundgren@gu.se

FOTOGRAF OCH REPRO

Johan Wingborg/Tel: 786 29 29
johan.wingborg@gu.se

GRAFISK FORMGIVNING & LAYOUT

Anders Eurén

MEDVERKANDE SKRIBENTER

Bitti Ingemansson, Magnus Petersson, Lars Hjertberg, Daniel Andersson, Henrik Tallgren, Ulf Wagner och Åsa Arping

KORREKTUR

Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

ADRESS

GU Journalen, Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg

E-POST

gu-journalen@gu.se

INTERNET

www.gu-journalen.gu.se

TRYCK

Geson Hylte Tryck

UPPLAGA

6 000 ex

UTGIVNING

7 nummer/år. Nästa GU Journalen utkommer den 18 februari

MANUSSTOPP

29 januari 2010

ADRESSÄNDRING

Gör skriftlig anmälan till redaktionen. För obeställt material ansvaras ej. För ej signerat material ansvarar redaktionen. Citera gärna, men ange källan. ISSN 1402-9626

OMSLAG

Magnus Bårtås, konstnär och doktorand i fri konst
Foto: Johan Wingborg

Det finns all anledning att vara nöjd

DET LACKAR MOT JUL och för många en välförtjänt och efterlängtat ledighet. Extra positivt är det att Göteborgs universitet rönt en rad framgångar. Något som berör alla är Högskoleverkets utvärdering av vårt kvalitetsarbete, där Göteborgs universitet tillsammans med Linköpings universitet fick högsta betyg. Det är en fjäder i hatten och något som uppmärksammas i medierna runt om i landet, dock minst i vår lokala press här i Göteborg. Arbetet med denna utvärdering har engagerat hela universitetet och jag vill framföra ett stort tack för era insatser. Det finns förstås områden som kan förbättras. Dessa kommer vi att arbeta vidare med nästa år med utvärderingen som underlag.

ATT STÄRKA FORSKNINGEN vid Göteborgs universitet ligger i vår strategi och det är då förstås av intresse att se hur bidragsmedlen från Vetenskapsrådets stora utlysning utvecklas. Inte minst intressant är det att studera hur vi står oss i konkurrensen med andra universitet och högskolor. I år har det gått bra för oss. Förra året fick vi bidrag från VR på 218 miljoner kronor. I år har summan stigit till cirka 280 miljoner.

Det är vanskligt att jämföra utfallet över tid eftersom budgetmedlen för de olika vetenskapsområdena skiftar från ett år till ett annat. Inom humaniora/samhällsvetenskap ökade VR-bidragen till Göteborgs

universitet från 42 miljoner 2008 till 85 miljoner 2009, det vill säga en fördubbling. Ändå steg vår andel av den totala kakan bara från 20 procent till 21,2 procent. Anledningen är att VR:s budget för hum/sam ökat med närmare 90 procent i år.

INOM OMRÅDET naturvetenskap/teknik steg bidraget med nästan 10 miljoner till över 57 miljoner. Trots detta sjönk vår andel något eftersom området fått en budgetförstärkning med mer än 30 procent.

Också inom medicin har vi ökat vårt bidrag, med 30 miljoner till 128 miljoner, vilket innebär att vår andel av det totala anslaget steg med ett par procentenheter till närmare 16 procent. Områdets budgetförstärkning var 9 procent.

Under senaste åren har Utbildningsvetenskapliga fakulteten fått mycket bra utdelning från VR. Förra året fick Göteborgs universitet till exempel bidrag på över 30 miljoner kronor, bland annat 11 miljoner till en forskarskola inom idrottsvetenskap.

GU har även fått god utdelning från andra nationella finansiärer, som FAS, Sida, Formas och Riksbankens Jubileumsfond.

Jag tycker vi ska vara nöjda med årets tilldelning av medel. Men målet måste vara att ta en större andel av de medel som delas ut. Klarar vi inte det riskerar vi att halka efter de bästa.

En annan fråga som varit aktuell under

hösten är bristen på lärarledd undervisning vid universitet och högskolor. Det är framför allt inom humaniora och samhällsvetenskap som tillgången på resurser är sämst. För att i någon mån försöka avhjälpa de värsta problemen har vi tillämpat en form av "Robin-Hood-taktik" och tagit från dem som har mest resurser och fört över till dem som har minst.

Men det här är egentligen inte bra, eftersom ingen har tillräckliga resurser. Vad som skett under den senaste 15-årsperioden är att vi bland annat fått en rad ofinansierade uppdrag, till exempel inom jämställdhet och miljö, som visserligen är angelägna, men som samtidigt urholkat utbildningsanslaget med 30 procent.

DET ENDA VETTIGA är att vi får kompensation av staten för de ofinansierade uppgifter som ålagts oss, så att vi slipper ta pengar från dem som är fattiga och ge till dem som är ännu fattigare!

Till sist vill jag tacka för alla fina insatser som ni gjort inom Göteborgs universitet under det år som snart är till ända. Jag hoppas ni får en riktigt skön ledighet under jul- och nyårshelgerna. Och tänk på att när vi är tillbaka på jobbet igen i januari, då börjar så smått ljuset att komma tillbaka.

God Jul och Gott Nytt År!

PAM FREDMAN

Ur innehållet

4 Få lärarledda lektioner
Nästan hälften av humaniststudenterna får nöja sig med 6 timmars undervisning i veckan. Otillräckligt, anser Tomas Forser.

7 GU bäst på kvalitet
Bra på både system och uppföljning, anser HSV.

8 Lyxvillan som GU ville bli av med
Läs om turerna bakom Ekmanska villan som kom att kosta universitetet över 12 miljoner kronor.

10 Dekan på halvtid
Margareta Hallberg, professor i vetenskapsteori, tar över efter Sally Boyd, men hon tänker inte släppa forskningen.

12 Magnus Bårtås samlar på historier
Litteraturvetaren som blev konstnär och doktorand i fri konst.

14 Ett enda kort
Nästa år införs GU-kortet för studenter och anställda.

15 Morgondimman över Ganges
Daniel Andersson direkt från den multireligiösa staden Varanasi.

16 Tipsen som gör dig till en bättre föreläsare
Tre erkänt duktiga pedagoger ger råd om hur man bäst för fram sitt budskap. Humor och engagemang är viktigt.

18 Teaching knowledge
Ming Fai Pang from Hong Kong wants to motivate.

Rättelser

I FÖRRA NUMRET av GU Journalen publicerades en 100-lista över topplöner vid Göteborgs universitet. Tre personer hamnade av misstag på listan: professor Bernhard Mehlig, professor Staffan Andersson (båda från Naturvetenskapliga fakulteten) och Gunnar Köhlin (Handelshögskolan). GU Journalen fick en lista från personalavdelningen som i sin tur hämtade alla löneuppgifter från universitetets lönedatabas. Personalavdelningen har inte kunnat erbjuda någon förklaring till varför listan innehöll dessa fel. Oavsett, tar GU Journalen naturligtvis fullt ansvar och beklagar djupt det inträffade. När vi fick reda på att uppgifterna inte stämde, publicerade vi omgående en rättelse och en ny lista på GU Journalens hemsida: www.gu-journalen.gu.se.

Vi vill framföra vår ursäkt till Mehlig, Andersson och Köhlin som blev drabbade.

Dessutom råkade det bli en bildförväxling i förra numrets enkät. Jenny Nyström, forskare vid avdelningen för molekylär och klinisk medicin, svarade på enkäten, men bilden föreställer hennes kollega Lisa Buvall. GU Journalen beklagar.

20 **Fotbollens nya mål 30 poäng**

GU är först ut i Sverige med att ge en akademisk fotbollsträning.

23 **Rapport från fjärde dimensionen**

Doktorand Zoi Nikopoulou undrar vad som står i mejlen.

23 **Protest mot Sacos uttalande**

Martin Björkman svarar på kritiken om administratörslöner.

Dålig ekonomi ger färre fältstudier

Spännande fältstudier och laborationer i forskningsfronten är några av de saker som lockar studenter till Naturvetenskapliga fakulteten.

Men det är också de moment i undervisningen som kostar mest och som man fått skära ner på.

Nu oroar sig flera lärare för försämrad kvalitet på undervisningen.

DET ÄR INTE BARA SÅ att Naturvetenskapliga fakulteten har fått färre studenter på senare år. Värre är att studentpengen urholkats, menar Kristina Snuttan Sundell, professor och studie-rektor vid zoologiska institutionen. Dessutom tillkommer ökade kostnader för kringresurser som exempelvis IT.

– På Zoologen har vi precis gjort en genomgång av vad vi har för fältarbeten, laborationer och lärarledda lektioner och det visar sig att de blivit allt färre. Ett exempel är en kurs i fysiologi där jag för tio år sedan hade åtta laborationer men idag bara har fyra.

För att få grundkurserna på Naturvetenskapliga fakulteten att gå med ett inte alltför stort underskott får externa medel, som egentligen ska gå till forskning, subventionera också grundutbildningen.

– När vi nyligen gjorde en utredning visade det sig att minst en tredjedel av alla apparater och allt förbrukningsmaterial vi använder inom fält- och laboratiemomenten kommer från externa anslag. För tyngre apparater är siffran ännu högre. Vi försöker göra momenten så billiga som möjligt men samtidigt vill vi ju att vår utbildning ska ligga i forskningsfronten. Att visa studenterna sådant som är förlegat känns ju ganska meningslöst.

FÖR VICEDEKAN Marie Rådbo är det viktigt att fakulteten trots allt prioriterar laborationer och exkursioner.

– 2010 kommer vi att införa differentierade prisappar där de som har många fält- och laboratiemoment får mer pengar. Vi har också tillsatt en helt ny beredning för att göra den mest genomgripande översynen någonsin över alla program och kurser, bland annat för att ta reda på om det finns kurser där man skurit ner så mycket att kvaliteten försämrats. Det är heller inte otänkbart att vissa utbildningar ändras eller läggs ner. Särskilt på masternivå har vi alldeles för många program. Det går kanske också att spara genom att ha en viss gemensam grundutbildning för flera program.

På Zoologen har 12 kurser antingen slagits ihop eller försvunnit de senaste fem åren. Och fler förändringar är på gång.

– När Bolognaprocessen genomfördes 2007 moderniserade vi och disponerade ombiologi-programmen, förklarar Kristina Sundell. Inför 2010 gör vi ytterligare förändringar. Bland annat slopar vi vårantagningen till biologi-programmet och ökar samarbetet med programmen i marina

vetenskaper och naturvårdsbiologi. På avancerade kurser försöker vi också satsa på alternativa pedagogiker och att lärarna fungerar mer som diskussions- och handledare. Men även nya pedagogiska former tar tid och många av våra lärare måste jobba på fritiden för att hinna med.

SITUATIONEN BLIR inte bättre av att studenterna idag har så skiftande förkunskaper.

– Vi får fortfarande de allra duktigaste studenterna men också dem som behöver mycket hjälp, förklarar Malin Celander, professor vid zoologiska institutionen och ledamot av fakultetsnämnden. Vi måste ofta repetera sådant som egentligen ligger på gymnasienivå. Det gäller inte bara de naturvetenskapliga ämnena, studenterna behöver stöd också i svenska och engelska. Det som är poängen med en universitetsutbildning, att studenterna lär sig reflektion och kritiskt ifrågasättande, hinns ofta inte med.

YTTERLIGARE ETT PROBLEM för Naturvetenskapliga fakulteten är att man tar in många studenter efter terminsstart.

– Det gör det svårt att planera, påpekar Marie Rådbo. Men det ingår i vår strategi *Den attraktiva fakulteten* att ha mer än en förstahandssökande per grundutbildningsplats. Vi vet också att studentkullarna kommer att minska i framtiden och om vi dessutom får en högkonjunktur med många arbetstillfällen finns det en risk att studentantalet går ner rejält. Vi borde hitta en nationell lösning där lärosätena profilerar sig mycket mer, allting behöver inte finnas överallt.

Att Göteborgs universitet under tre år omfördelar 5 procent av studentpengen från naturvetenskap och medicin till humaniora och samhällsvetenskap gör inte saken bättre, menar Malin Celander.

– Det stämmer att vi har högre ersättning än humaniora och samhällsvetenskap men vi har högre kostnader också. Om vi tvingas skära ner ytterligare på fält- och laboratiemomenten, säger vi av den gren vi sitter på, eftersom det är just dessa delar som våra studenter värdesätter högst.

EVA LUNDGREN & ALLAN ERIKSSON

FAKTA

Naturvetenskapliga fakulteten kommer under 2010 att göra en översyn över samtliga utbildningar, dels för att undersöka kvaliteten, dels för att se om moment på olika program går att slå samman eller förnya. Bland annat kommer fakulteten att ta hjälp av alumner i arbetet.

Enligt en undersökning från 2007 får naturvetarstudenter en total undervisningstid på 13,9 timmar per vecka medan en humanistisk student får 6,6 timmar.

Kritiskt tänkande hin

Sex timmars undervisning i veck

Alltför få lärarledda lektioner och en samhällsvetenskap och humaniora i stryckklass. Det är bilden som tonar fram av dagens svenska högskola i en färsk undersökning från TCO.

En olycklig utveckling tillsammans med den allt tunnare kunskapsrustning som dagens studenter har med sig från gymnasiet, enligt litteraturprofessor Tomas Forser.

DET VAR I högskoleutredningen Grundbulten från 1992 som miniminivån för helfartsstudier slogs fast. Av nio lärarledda timmar i veckan skulle sex bedrivas i större grupper och resten vigas till seminarier.

På den beräkningen bygger dagens resurstilldelning till svenska lärosäten. En drömkalkyl, har det visat sig med åren. Det framgår av TCO:s undersökning. Varannan heltidsstudent får mindre lärarledd undervisning än miniminivån. Värst ställt är det med humaniora och samhällsvetenskap. Närmare 80 procent av de tillfrågade heltidsstudenterna där säger att de har åtta eller färre timmar undervisning varje vecka.

Tomas Forser, professor i litteraturvetenskap, kan bekräfta att målet inte uppfyllts. Han ser bekymrat på situationen för dagens studenter inom framför allt humaniora.

– Det handlar inte om bristande kapacitet utan om att de svikits av skolan och inte rustats tillräckligt för att möta en akademisk nivå, säger Tomas Forser.

Sedan hamnar de på expanderande massuniversitet som inte förmår möta deras behov. Som många andra, önskar Tomas Forser mer resurser till undervisning. Men att bara gödsla med fler lektioner är för enkelt.

- DET ÄR INTE GIVET att det är bra för alla att man duschar dem med fler lektioner. Det finns alltid en risk att man hamnar i en ganska mekanisk läroprocess och att studenterna kommer till universitetet som om de gick till – det säger de själva – ”skolan”.

En gymnasiefierad undervisning där studenterna lyssnar till läraren, antecknar flitigt och pluggar till provet för att få sina poäng.

– Det är ju inte alls den idealbild som jag och de flesta av oss har, nämligen det dialogiska mellan en person som kan lite mer och dem som kan lite mindre men som är entusiastiska för att lära sig mer, säger Tomas Forser.

De studenter som klarar sig väl, som är starkt intresserade och nyfikna utgör runt 20 till 25 procent av en kull grundstudenter

ILLUSTRATION: MARIO BRANCAGLIONI

i litteraturvetenskap, enligt Tomas Forsers uppskattning. Den andelen har varit ganska konstant under de 40 år som han har undervisat i ämnet på akademisk nivå.

– De studenterna tror jag inte alltid är betjänta av mycket mer undervisning utan kanske kan tycka att det är skönt att bli lämnad i fred med sina tankar, åtminstone deltid.

MEN FLER LÄRARLEDDA lektioner behöver förstås inte leda till att undervisningen mekaniseras. En del av dem kan, som Grundbulten slog fast, användas till seminarier.

Heltidsstudenterna på grundkursen i

” Det är inte givet att det är bra för alla att man duschar dem med fler lektioner.

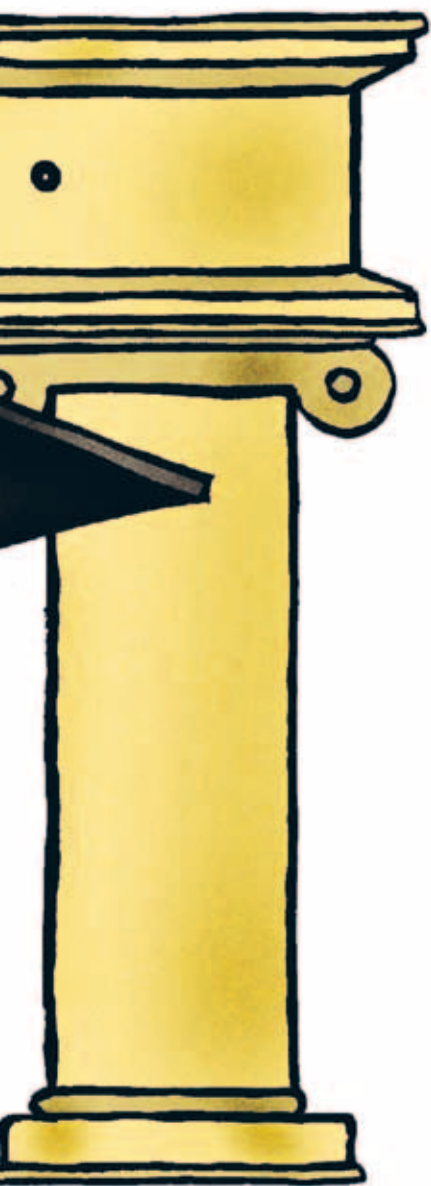
litteraturvetenskap i Göteborg har sedan några år tillbaka sex timmars undervisning i veckan.

– De flesta kurser vi har ger inte utrymme för nio timmar i veckan. Vi försöker kompensera det genom att uppmana studenterna att själva bilda studiegrupper. Och vi kompenserar bristen på diskussion genom att bryta lektionerna och be studenterna att sätta sig i grupper för att sedan komma tillbaka och redovisa. Det fungerar ofta ganska bra, men det är klart att det är för lite, säger Tomas Forser.

På 1960- och 1970-talen hade man i ämnet litteraturvetenskap samtalsgrupper, seminarier och föreläsningar.

ns inte med

kan

T.S. Eliots *The waste land* och andra avancerat modernistiska verk.

– Jag tror att det skulle vara svårt för många av nybörjarstudenterna idag. Vi förutsätter ju att en lektion är en dialog. Men väldigt många av de dåligt rustade vill ha en föreläsning. Det är så långt ifrån ett kritiskt, reflekterat tänkande man kan komma.

Men har svenska elevers kunskaper verkligen sjunkit? Det är en omtvistad fråga, inte minst med tanke på den kritik som mött utbildningsminister Jan Björklunds tal om "flumskolan". Forskarna är djupt oense och tvistar om hur siffrorna i en rad jämförande undersökningar ska tolkas.

SJÄLV HAR TOMAS FORSER ställt diagnostiska prov på sina nybörjarstudenter i runt 15 år. Resultaten är nedslående:

– Jag har gjort som vi brukar göra i våra utbildningar när det gäller kontrollinstanser, och vi pratar alltför sällan om det: jag har gjort det lite enklare för varje år. Men tyvärr är resultatet inte mycket bättre.

Frågorna är av typen: Vem har skrivit *Ett dockhem*? Ungefär när skrevs Dantes *Divina Commedia*?

– Jag har alla proven stående här och de flesta sidorna är tomma. Några har barockt galna gissningar men självklart är det också några som kan det där.

FLER UNDERVISNINGSTIMMAR, som TCO föreslår i sin rapport, skulle kosta stora summor. Det löser man inte med befintlig personal, enligt Tomas Forser. Vad som skulle krävas är en generell omfördelning av resurser till humaniora och samhällsvetenskap.

– Jag blev full i skratt när jag läste i en notis i Göteborgs-Posten här-omveckan att Göteborgs universitet är bäst. På vad då? tänkte jag. När jag tittade närmare visade det sig att vi hade ett väldigt elaborerat kursutvärderingsarbete. Vi skulle in till förbannelse kunna satsa viktiga krafter på ytterligare raffinering, men det behöver inte betyda att kvaliteten blir ett ögonblick bättre för studenterna, säger han.

EN ANNAN BOV i dramat är den instrumentella kunskapssyn som råder nu, där kvalitet är lika med kvantitet. Ett uttryck för det är resurstilldelningen, som på Humanistiska fakulteten innebär att ersättningen för varje

student till hälften betalas ut när hon tagit sina poäng. Ett system som främjar kvantitet och genomströmning.

Tomas Forser är positiv till en annan fördelningsmodell:

– Men frågan är vad som händer då med de studieovana, med dem där kunskapsövervring är kort läxa och få sidor?

MEN ALLT HAR INTE blivit sämre. Tomas Forser tycker att dagens studenter har en uppfriskande frimodig attityd. De har helt nya referensramar tack vare ett förändrat medielandskap och de rör sig fritt mellan genrer och olika typer av medier. Det gör dem många gånger till bättre läsare av samtida litteratur än medelålders litteraturvetare.

Och den sänkta kunskapsnivån har inte slagit igenom i forskarutbildningen.

– Det är färre som skriver avhandlingar nu, det är generande få, men det skrivs många jättefina arbeten.

Problemet är att doktoranderna blivit för få. På Humanistiska fakulteten finns inte resurser nog att säkra återväxten av forskarstudierande och seminariekulturen blir förgubbad och förgummad.

– Doktoranderna jobbar ju i ett konstigt vakuum där deras kunskaper inte längre efterfrågas, säger Tomas Forser.

MAGNUS PETERSSON

FAKTA

TCO:s rapport "Ont om lärarledd tid för studenter"

44 procent av humaniorastudenterna anger att de har mindre lärarledd undervisning än sex timmar i veckan.

Motsvarande siffra för medicinstudenterna är 10 procent.

Av medicinstudenterna angav 51 procent att de har 15 timmar eller mer per vecka.

Motsvarande siffra för humaniorastudenterna är 4 procent, för samhällsvetarstudenterna 7 procent.

Det minskade antalet lärarledda timmar förklaras av att uppräknings av resurserna inte motsvarat de faktiska kostnadsökningarna på lärosätena. Exempelvis löneökningarna.

Rapporten finns att läsa på: www.tco.se.

Humanistiskt bokslut

► **Den 3 december** arrangerade Humanistiska fakulteten för första gången evenemanget Bokslut. Tanken är att en gång om året presentera ett urval av de böcker som publicerats vid fakulteten och synliggöra den humanistiska forskningen.

Inledningsvis bjöds det på bokmingel, där det fanns möjlighet både att prata med forskare och att köpa deras böcker.

– Det är viktigt att visa upp humanistisk forskning och produktion och vad den kan betyda, sade rektor Pam Fredman i samband med invigningstalet i Stora hörsalen.

På programmet stod sedan en serie korta föreläsningar där några av de berörda forskarna presenterade sina forskningsresultat. En av dem var Viveka Kjellmer som disputerade i konst- och bildvetenskap i höstas.

– Det är en jättebra idé att människor får se vad vi gör, och att de inte bara kan läsa om det utan också får lyssna. Jag hoppas att man som besökare blir nyfiken på något och sedan tar reda på mer om det på egen hand.

Föreläsningarna var samlade tematiskt tre och tre under rubrikerna iscensättningar, sexual- och familjepolitik och kulturer och religioner. Varje tema avslutades med en diskussion och frågestund. Ett upplägg som gillades av besökaren Stefan Lennartson.

– Det var kul att det presenterades spännande saker i olika teman, jag tror det tilltalar fler att få höra liknande saker från lite olika håll. Det blev en bra balans med intressanta smakprov.

THOMAS MELIN

Pris för arbetaruppsatser

► **Den ideella föreningen** Centrum för arbetarkultur, ett samarbete mellan Göteborgs universitet, ABF, Arbetareföreningen i Göteborg och LO-distriktet i Göteborg, delade den 2 december ut stipendier till tre uppsatser.

Sarah Andreasson och Per Johansson: *Barkade nävar och proletära spadar. Framställningen av arbetarförfattarna i läromedel för litteraturundervisningen i gymnasieskolan 1945-2008.*

Lovisa Broström: *1913 års pensionsreform. Den svenska pensionsreformen sedd i relation till reformerna i Tyskland och England.*

Petra Pauli: *Arbetarklassens tjänst: En studie av karriärvägar och socialt kapital inom LO och SAP under 1900-talet.*

Tomas Forser

Samtalsgruppen var en effektiv undervisningsform, men den förutsatte goda förkunskaper. Som student på 1960-talet satt Tomas Forser med sina studiekamrater och trängde in i

Sociologen fyller 50

I NOVEMBER FIRADE sociologiska institutionen sitt 50-årsjubileum. Bland annat bjöds på panelsamtal om arbetsmarknads- och arbetslivsforskning samt om kön- och familjeforskning. Sociologiska institutionen var vid bildandet 1959 den fjärde i landet. Det var då en liten institution med bara tre anställda, professor Dahlström och två assistenter. På 1970-talet fanns 30 personer anställda, idag är antalet 65.

– Men vi har inte bara vuxit personalmässigt utan också vad gäller antal ämnen, förklarade profekt Anna-Karin Kollind. I dag finns fyra ämnen på lite olika nivåer. Vi har två ämnen med forskarutbildning, sociologi och vetenskapsstudier, men även personalvetarämnet och från och med hösten en masterutbildning i kriminologi.

Speciellt utmärkande för institutionen i

Göteborg har varit är forskningen om arbetsliv och om familj och kön. Också den kriminologiska forskningen är mycket stark liksom den om teknik, vetenskap och samhälle.

NYHETER

Utllysning stoppades

Oklara regler gör att externfinansierade doktorander som förlorar sin anställning kan komma i kläm.

Vid Humanistiska fakulteten såg sig dekanen tvungen att ge en forskarstudent en anställning istället för att utlysa tjänsten.

Det har lett till protester.

STUDENTERNAS representant i fakultetsnämnden, Sonja Pettersson, är kritisk.

– Beslutet togs av dekanen, när det borde tagits av fakultetsnämnden. Nämnden fick ingen information förrän beslutet var fattat. Det innebar att möjligheten att söka anställningen frös inne för alla andra sökande. Fakulteten ska inte enbart rekrytera sina egna, utan det är viktigt med en rörlighet. Framför allt är vi oroliga för vad som kan hända på sikt.

Men fakulteten hade inget annat val, menar dekan Sally Boyd.

– Det var nödvändigt att fatta ett snabbt beslut innan anställningen lystes ut. Det här var enda sättet att lösa den enskilde doktorandens situation. Som vi tolkar reglerna är det vårt ansvar som fakultet att se till att en antagen doktorand kan fullfölja sina studier.

Dekanens beslut var förankrat i forskarutbildningsnämnden där det sitter representanter för doktorander och studenter på grundutbildningsnivå, men egentligen är det fakulteten som ska fatta sådana beslut, påpekar Sonja Pettersson.

TROTS ATT MAN väl känner till problemet med externfinansierade doktorander har inte mycket hänt på senare år. Men faktum är att det inte finns några tydliga regler för dessa doktorander, visar en ny extern rapport.

Att det är fakulteten som har ansvar även för externfinansierade doktorander slås fast i GU:s antagningsordning för utbildning på forskarnivå.

Är det rätt att stoppa utlysningen av en tjänst?

– Ja, det är fullt möjligt, säger Kristina Ullgren, jurist på universitetsledningens kansli. Det finns en påse pengar och ur den måste fakulteten plocka.

MARTIN PERSSON är ordförande för Humanistiska doktorandrådet och för Sveriges förenade studentkårers (SFS) doktorandkommitté. Han vill få igång en diskussion om de externfinansierade doktorandernas situation.

– Studiefinansieringsfrågan måste följas upp så att institutionerna i fortsättningen inte kan trixa med olika finansieringsformer. Det håller Sonja Pettersson med om:

– Vi kräver att universitetet tar sitt ansvar och utreder situationen för externfinansierade doktorander, säger hon. Fakulteten behandlar varje ansökan individuellt och prövar om doktorandens försörjning är tillräcklig. Men enligt Sally Boyd kommer fakulteten att ställa lite tuffare krav i framtiden.

Att problemet är svårt, medger Sonja Pettersson.

– Men formellt sett är det ett felaktigt beslut i det specifika fallet. Det är viktigt att detta inte blir ett prejudikat.

På Humanistiska fakulteten ser man fram emot klarare riktlinjer från centralt håll.

– Det är viktigt att det blir lika över hela universitetet och vi är angelägna om att doktoranderna får en bra och trygg försörjning under hela studietiden, säger Sally Boyd.

BITTI INGEMANSSON

Forskarna ska få mer hjälp

Göteborgs universitet satsar nu stort på forskningsstöd. Bland annat ska en ny forskningsamordnare anställas liksom fem forskningsrådgivare och en redovisningsekonom. Dessutom ger rektor ett investeringsstöd på 130 miljoner kronor.

DE NYA TJÄNSTERNA utgör en del av Göteborgs universitets ambition att ge ökat stöd till forskare som söker bidrag.

– Våra forskare är hårt belastade av olika uppdrag och har ofta inte tid att söka pengar, förklarar rektorsrådet Staffan Edén. Därför gör vi nu en rejäl satsning där vi kraftigt utökar det forskningsstöd som redan finns. De rådgivare vi söker ska arbeta praktiskt med forskarnas ansökningar men också ha god kunskap om och hålla kontakt med olika finansierare. Inte minst viktigt är att arbeta proaktivt med framtida utlysningar. Vi ska helt enkelt bli mycket mer professionella och aktiva när det gäller forskningsansökningar.

De fem forskningsrådgivarna kommer att få varsitt specifika uppdrag inom följande områden: naturvetenskap och IT, hälsa, samhällsvetenskap och humaniora, ekonomi och juridik, utbildningsvetenskap.

En forskningssamordnare med ett övergripande ansvar ska också anställas, samt en redovisningsekonom. De nya medarbetarna ska ingå i Forsknings- och innovationsservice verksamhet vid Göteborgs universitet.

– Även om de olika rådgivarna har skilda ansvarsområden är tanken att alla ska kunna arbeta gemensamt med exempelvis stora nationella utlysningar som ofta är väldigt komplicerade, förklarar Staffan Edén. Vi hoppas få ihop ett välfungerande team, som tillsammans med ett nätverk av exempelvis skribenter och språkgranskare

ska kunna bistå forskarna. Vi ställer stora krav på de nya medarbetarna men jag vågar nog lova att det är väldigt roliga jobb Göteborgs universitet nu erbjuder.

Dessutom satsar rektor 130 miljoner kronor på nya investeringar, bland annat i tyngre utrustning.

– Rektor kommer också att bidra med 36 miljoner kronor för att täcka en del av fakulteternas avskrivningskostnader under två år, förklarar ekonomidirektör Lars Nilsson.

Universitetet gör dessutom en specialsatsning på 30 miljoner kronor för medfinansiering av EU-projekt, varav 15 miljoner kommer från rektor och övriga 15 miljoner från fakulteterna.

– Särskilt EU-projekt är ju sålän fullfinansierade, vilket gjort att institutionerna ibland ansett att de inte haft råd att ta emot bidrag från EU, förklarar Lars Nilsson. Men från och med 1 januari 2010 kommer EU-projekt att få medfinansiering för projektkostnader.

Även Göteborgs universitets satsningar på strategiska forskningsområden tillsammans med främst Lund och Chalmers hör till storsatsningen på forskning.

– Det är viktigt för hela regionen att vi har världsledande forskning vid Göteborgs universitet, påpekar Staffan Edén.

EVA LUNDGREN

FAKTA

- Göteborgs universitets forskningssatsningar:**
- 5 miljoner kronor till nya anställningar som forskningssamordnare, forskningsrådgivare och redovisningsekonom.
  - 130 miljoner kronor till investeringsstöd till stärkt infrastruktur inom forskning och utbildning
  - 40 miljoner kronor till gästforskarprogram
  - 30 miljoner kronor till EU-finansieringsstöd
  - 10 miljoner kronor till en forskningsutvärdering som leds av professor Susanne Holmgren.

Färre tomma lokaler

KOSTNADEN FÖR TOMMA LOKALER minskar med nästan 50 procent nästa år, från knappt 10 miljoner kronor till drygt 5 miljoner. Den främsta orsaken är att GU har lämnat Ekmanska villan, delar av Botan och att IT-fakultetens lämnade lokaler på Lindholmen hyrs ut i andra hand.

Många fakulteter jobbar intensivt för att minska sina lokalkostnader. Efter minst 12 månaders upp-

sägningstid kan fakulteterna nämligen lämna över lokaler till fastighetsavdelningen och därmed slippa kostnaden.

– De har upptäckt att det finns mycket pengar att spara, säger fastighetschef Per Sundqvist.

Naturvetenskapliga fakulteten har gjort stora besparingar på senare år, bland annat genom att lämna delar av Botanhuset. Och på

Chalmersområdet har man kunnat spara miljontals kronor genom att dela upp verksamheten i en tydlig GU- och Chalmersdel.

– Att fler säger upp lokaler är egentligen bara positivt, säger Per Sundqvist. Det betyder att GU totalt minskar sina lokalkostnader.

NYHETER

MVG för kvalitetsarbete

Göteborgs universitet får högsta betyg i Högskoleverkets senaste granskning av kvalitetsarbetet vid de stora svenska universiteterna.

I RAPPORTEN FÅR Göteborgs universitet idel positiva omdömen. Enligt HSV:s bedömargrupp har GU ett gott kvalitetsarbete och ett väl fungerande system. Rakt igenom hela organisationen, från högsta ledning ner till minsta institution.

– Det är naturligtvis väldigt roligt. När man håller på med kvalitetsutveckling dagligen ser man oftast det som inte fungerar så bra. Därför var det kul att få ett kvitto på att vi är bra på kvalitetsutveckling. Faktiskt bättre än vi trodde, säger Bengt-Ove Boström som är rektorsråd med särskilt ansvar för kvalitetsarbetet.

Ambitionerna var höga, berättar kvalitetsansvarig Malin Östling.

– Målet var att få högsta möjliga omdöme i granskningen, det står inskrivet i vår kvalitetsplan. Med detta i ryggen känns det mycket inspirerande att jobba vidare och vi ser fram emot att systematiskt gå igenom rapporten, säger hon.

En förklaring till framgången är att GU har utvecklat ett kvalitetssystem med stor frihet, menar Bengt-Ove Boström.

– Fakulteterna har byggt upp egna kvalitetsmetoder samtidigt som vi har ett rigoröst system för uppföljning. Fast vi kommer inte med några pekpinna utan strävar efter att ha ett utbyte och en öppen kritisk diskussion. Det ska vara en läroprocess.

Vad som lyfts fram i rapporten är:

- GU var först med fakultetsaudits i Sverige och har framgångsrikt utvecklat ett system för kvalitetsgranskningar.
- Det finns ett system för studentinflytande på alla nivåer.

Bengt-Ove Boström och Malin Östling
FOTO JOHAN WINGBORG

GU har utvecklats från att vara ett starkt decentraliserat universitet till att ha mycket mer av samverkan.

- Arbetet med självvärderingen har både varit analytiskt och självkritiskt.
- Det finns formella organ för beredning av kvalitetsarbetet.

GU får mycket beröm för sitt arbete med kvalitetsgranskningar, så kallade audits. Högskoleverket tror att det är en modell som kommer att inspirera

andra högskolor och universitet.

– Audits är en intelligent form för uppföljning som mer liknar kollektional granskning. När man genomför audits kan tuff kritik komma fram men syftet är alltid att det ska leda till förbättring, vilket i sin tur gör att man sprider goda exempel, kunskaper och attityder.

INSPIRERADE AV modellen har både Sahlgrenska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten följt upp med audits på institutionsnivå.

Dessutom får GU lovord för ”fördömliga regler för studentinflytande på alla nivåer”, även om det finns brister på institutionsnivå. Framför allt är studenterna missnöjda med kursutvärderingarna.

– Alla universitet får kritik för det, men självklart är detta något vi måste arbeta vidare med. Studentinflytande fungerar generellt mycket bättre på program än fristående kurser. Formell representation är en sak men en viktig del av studentinflytandet kan utövas i kontakten med läraren i klassrummet, säger Bengt-Ove Boström.

ETT ANNAT OMRÅDE där GU får kritik är att det saknas system för utvärdering av när program inrättas och avvecklas, det sker utan någon större kontroll. För att komma till rätta med detta har ett projekt satts igång som ska vara klart till sommaren. Och ett tredje område som GU ska jobba vidare med är indikatorer. Det handlar om att ta fram kvalitativa mätbara mått på hur verksamheten följs upp.

Vad är förklaringen till att GU lyckas bättre med kvalitetsarbetet än andra universitet?

– GU har utvecklats från att vara ett starkt decentraliserat universitet till att ha mycket mer av samverkan. Det beror inte på ökad centralisering utan på att det finns en gemensam vilja. Dessutom har kanske GU förde-

len att våga pröva lite nya grepp och att vara mer radikalt jämfört med de gamla universiteterna.

Bengt-Ove Boström påpekar att det finns mycket kvar att göra.

– Man får aldrig vara helt nöjd och slå sig till ro. Det blir aldrig perfekt. Vi är oerhört tacksamma för allt engagemang som alla har visat under den här utvärderingen, säger Bengt-Ove Boström som tycker att tiden är mogen för GU att ta steget in i internationella ligan.

– Om vi står oss väl med svenska mått mätt, då kan vi börja benchmarka oss internationellt. Det här är bara början.

ALLAN ERIKSSON

FAKTA/ Kvalitetsgranskning

Högskoleverkets bedömargrupp utgick ifrån de självvärderingar som lämnades in och tittade närmare på sex fördjupningsmiljöer vid GU: masterutbildningen i orkesterspel, institutionen för neurovetenskap och fysiologi, juristprogrammet, kandidatprogrammen för kemi och läkemedelskemi, psykologiska institutionen och miljön tyska och nederländska.

Platsbesök genomfördes vid GU i april 2009. Samtliga universitet klarar HSV:s granskning. Universitetet i Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala får betyget, B, godkänt. Det innebär att kvalitetsarbetet fungerar väl men att vissa områden behöver förbättras. Förutom GU får Linköpings universitet också betyget A, som betyder att det finns ett gott kvalitetsarbete och ett väl fungerande system.

Hela rapporten finns på: www.gu.se/kvalitet.

Spelet bakom lyxvill

Ekmanska villan stod tom i fyra år och nio månader.
Slutnotan för Göteborgs universitet: 12,3 miljoner kronor

PÅ FARBRORS GATA

Uttrycket på mammas gata är väl allmänt bekant, men i det aktuella fallet gäller på farbrors gata. Ekmansgatan fick sitt namn 1914 till minne av grosshandlaren och konsulen Oscar Ekman (1812-1907). Han var en central person i dåtidens Göteborg och var bland annat chef för AB D. Carnegie & Co, stiftare för Skandinaviska Kredit AB, ägare av Stora Torp, riksdagsman och ledamot av stadsfullmäktige. Konsul Oscar Ekman var också en generös donator.

Villa Ekman, Ekmansgatan 7, är inte uppkallad efter konsul Oscar Ekman, men väl efter konsul Johan E. Ekman (1854-1919). Jonas E. Ekman, även han en betydande man i staden, bland annat som delägare och chef för Ekman & Co, kom inte att bo så länge i sitt nya hus utan avled ett år efter det stod färdigt.

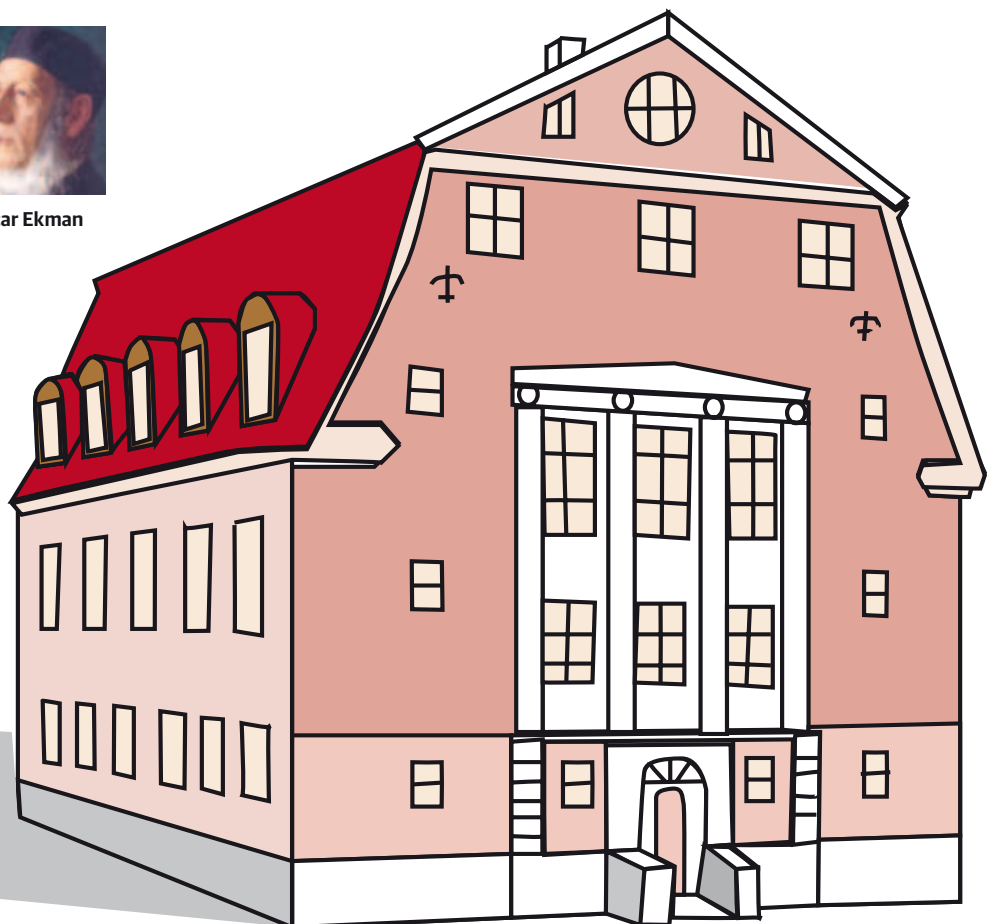
TEXT: LARS O CARLSSON

Johan E. Ekman

Oscar Ekman

1918-1949

Villa Ekman byggdes. Arkitekt var Karl Samuelsson (1881-1944) Ursprungligen var villan en privatbostad för familjen Ekman. Från 1920-talet fram till 1949 var Gustaf Sandström, generalkonsul och skeppsredare, ägare.

1950-1992

Under perioden 1950-1966 var villan arbetsplats för Göteborgs stads Löne- och tjänstenaämnd. 1966 flyttade Göteborgs Musikkonservatorium in i villan. Den blev senare en del av Musikhögskolan. Verksamheten bedrevs i åtta olika hus. Musikhögskolan var kvar i villan ända fram till invigningen av Artisten.

1993

Villan renoverades av byggherren Gustaf Knaust från Stockholm. Han blåste ut allt gammalt och murket och slängde in braskaminer, ekparkettgolv och badrumslyx. Det ryktas om att Knaust köpte villan på ren spekulativ hyra ut till hitresande rika fransmän om storaffären mellan Volvo och Renault hade gått i lås.

1994

Wallenstam köpte tillbaka huset och hyrde ut det till Göteborgs universitet, Hyreskontraktet gällde i minst 10 år, men i praktiken 15 år, enligt ett tillägg till kontraktet. Årshyran var 1 650 000 kronor - ett kvadratmeterpris på cirka 1 400 kronor, vilket på den tiden var en av Göteborgs högsta hyror. Villan användes i huvudsak som gästforskarbostad.

1995-1996

Universitetet fick en donation från Ekmanska stiftelserna på 1,5 miljoner för att "främja forskningen och det internationella forskarutbytet". Idén var att Ekmanska villan skulle vara en attraktiv gästforskarbostad åt universitetets forskare. Senare överläts donationen till stiftelsen Gästforskarbostäder för att kunna köpa villan.

1997-2004

Stiftelsen Gästforskarbostäder vid Göteborgs universitet bildades och köpte både Ekmanska villan och Storgatan 7 (20 lägenheter) av Wallenstam. Samtidigt skrev GU på ett tioårigt avtal med stiftelsen om att hyra både Ekmanska och Storgatan. I början av 2000 reviderades kontraktet för Ekmanska. Grundhyra: 2 014 360 kronor.

2005-2009

Krav på full kostnads-täckning och slopade subventioner gör att beläggningen på villan drastiskt sjunker. Konferens- och serviceavdelningen ville bli av med villan och lämnade över den till fastighetsavdelningen. Verksamheten upphörde för gott den 1 januari 2005. Hyreskontraktet gick ut den 30 september 2009.

Här ligger Ekman-
ska villan

TEXT ALLAN ERIKSSON

FAKTA

Ekmanska villan (Ekmansgatan 7) ligger i Lorensbergs villakvarter, bakom Konserthuset. Fastigheten består av 10 lägenheter, två konferenslokaler, kök och matsal. I likhet med de övriga husen i Lorensbergs villastad byggdes Ekmanska i engelsk stil med tillhörande trädgård. Formspråket är klassicistiskt.

Kostnader

Snitthyra: 2,6 miljoner kronor per år (2005-2009)
Månadskostnad: Cirka 217 000 kronor
Grundhyra: cirka 2,2 miljoner kronor. Dessutom tillkom fastighetsskatt och övriga kostnader för bevakning, drift och larm med 400 000 kr per år. Totalkostnad för tiden villan stod tom: 12,3 miljoner.

an

Ekmanska villan var från början en dröm om att kunna erbjuda gästforskare det bästa som fanns i stan.

Men efter ett par år som gästforskarbostad blev villan snabbt ett dyrt, oönskat hus, där GU fick stå för hela hyran. Många har frågat sig varför villan stod tom i så många år.

– Det är en stor skandal. Så länge som universitetet betalade full hyra kunde man lika gärna ha lånat ut huset gratis till hemlösa, säger förre akademidirektören Gunnar Dahlström.

1 Drömmen om Ekmanska

Det är mörkt och ödligt, bara några fasadlampor lyser längs uppgången. Dagens GP har klämts fast vid handtaget. Det är tidig morgon i början av december och trots att villan har stått tom i nästan fem år är portkoderna till lägenheterna och skylten kvar som berättar att detta varit en bostad för gästforskare.

Det var dåvarande rektor Jan Lings idé att förvärva huset, och det var ingen tillfällighet. I slutet av 1960-talet jobbade han som lektor vid Göteborgs musikkonservatorium, som senare blev Musikhögskolan, i just den villan.

När den nyrenoverade villan bjöds ut till försäljning 1994 såg han sin chans att förverkliga en dröm.

– Jag älskar det där huset. Det är otroligt vackert. Idén var att fullfölja visionen om ett cityuniversitet och att kunna erbjuda prominenta gästforskare fina lägenheter mitt i stan. Ekmanska villan skulle höja universitetets prestige i världen.

Professor Lennart Hjalmarsson, som på den tiden var universitetsråd för GU:s fastigheter, vände sig till Wallenstam, som köpte Ekmanska villan på villkor att GU skrev ett hyresavtal som kom att löpa i minst 10 år.

– Vi parkerade villan hos Wallenstam mot löfte att senare få köpa den.

Samtidigt föddes planerna på att starta en stiftelse som kunde äga och förvalta bostäder åt gästforskare.

Jan Ling och akademidirektör Gunnar Dahlström sökte finansiering hos stiftelser med hopp om att få ett startkapital till köpet av villan. ”För att främja forskningen och det internationella forskarutbytet vid Göteborgs universitet är det en nödvändighet att kunna erbjuda

gästforskare tilltalande bostäder under deras vistelse här”, skrev Jan Ling i en tid när Göteborgs universitet höll på att bygga upp en ganska omfattande gästforskarverksamhet.

I november 1995 beviljades ansökan från Ekmanska stiftelser och en postgirocheck på 1,5 miljoner kronor landade hos GU. Två år senare bildades Stiftelsen Gästforskarbostäder vid Göteborgs universitet, som trots namnet inte hade något formellt med universitetet att göra. Men ändamålet med stiftelsen var att ”stödja forskningen vid Göteborgs universitet genom att tillhandahålla ändamålsenliga bostäder åt i huvudsak gästande forskare”. GU:s dåvarande ledning, med Bo Samuelsson och Martin Fritz i spetsen, fick grönt ljus att föra över pengarna till stiftelsen.

2 Stiftelsen köper Ekmanska

Med donationen som grundplåt köpte stiftelsen 1999 både Ekmanska villan och Storgatan 13 av Wallenstam. Ett nytt hyreskontrakt skrevs på med en bidningstid på 10 år. Hyran var drygt 2 miljoner kronor per år. Med ett kvadratmeterpris på cirka 1 800 kronor per år var det på den tiden en av de högsta hyrorna i Göteborgs innerstad.

Att det skulle bli dyrt var något som ledningen räknade med.

– Det är klart att man var tvungen att subventionera villan. Annars hade det blivit för dyrt, säger Jan Ling.

De första åren var villan populär bland gästforskarna. Den genomsnittliga beläggningen låg på cirka 90 procent och enligt Lennart Hjalmarsson finansierades större delen av hyran med boendeavgifter.

3 Subventionerna slopas

Under Bo Samuelssons tid som rektor var det ”business as usual”. Men när Gunnar Svedberg tog över 2003 kom frågan upp på bordet. En del fakulteter tyckte att subventioneringen av gästbostäder på 6–7 miljoner var för mycket pengar. Dessutom utredes det om universitetet hade rätt att hyra och förmedla bostäder. Bakgrunden var att GU tidigare fått kritik för att använda statliga medel för subventionering. Beslut togs om att successivt fasa ut subventionerna under 2004–2005. En konsekvensutredning visade på kraftigt höjda boendeavgifter, framför allt på Ekmanska. Följden blev att beläggningen rasade med 40–50 procent.

– Det var bara enstaka välbeställda professorer som hade råd att bo där, säger Lars-Göran Sandgren, chef för serviceavdelningen. Vårt uppdrag var att hyra ut bostäderna med full kostnadstäckning och det var omöjligt när det gällde Ekmanska.

Slutsatsen var enligt utredningen att det skulle kosta mer att hyra ut lägenheterna än att låta villan stå tom. Konferens- och serviceavdelningen avvecklade verksamheten snabbt och sade upp villan. Fastighetsavdelningen tog över ansvaret den 1 januari 2005.

4 Förhandlingar

Det skulle bli en mycket segdragen historia utan några konkreta resultat. Hyresavtalsförvaltare Peter Olsson, som satt med i flera förhandlingar med stiftelsen under åren, minns att det fanns förhoppningar om att lösa situationen.

– Vi ville inte att villan skulle stå tom utan försökte hyra ut den i andra hand och flera företag var intresserade. Men att hyra ut var inte möjligt eftersom lokalens hyra kraftigt översteg marknadshyran. Trots att vi gjorde försök att hyra ut till marknadspris var ingen av intressenterna beredda att ta över hyreskontraktet.

Enligt Peter Olsson avbröts försöken att hitta andra hyresgäster när stiftelsen deklarerade att de var beredda att sälja fastigheten, under förutsättning att vissa villkor uppfylldes.

– Vi var beredda att diskutera villkoren men processen drog ut på tiden och stiftelsen ställde nya villkor som inte låg med från början, vilket försvärade förhandlingarna.

Enligt förvaltningschef P-O Rehnquist har ambitionen hela tiden varit att förmå stiftelsen att sälja villan.

– Jag har tillsammans med både förre och nuvarande rektor träffat stiftelsens företrädare och framfört att den största tjänst som stiftelsen kunde göra universitetet var att sälja huset. Det ville eller kunde inte stiftelsen utan hänvisade till olika formella svårigheter och vad banken tyckte. Nu när hyreskontraktet har gått ut gick det tydligen lättare. En stiftelse som är till för att stödja universitetet borde, enligt min mening, ha agerat annorlunda.

Från stiftelsens håll var argumentet att Ekmanska villan ingick i ett paket med lägenheterna på Storgatan, där den högre hyran på Ekmanska subventionerade de relativt lägre hyrorna på Storgatan.

– Nej, varför skulle vi gå med på att sälja villan under tiden som vi hade ett hyreskontrakt med GU? Det låg ju som bankgaranti för ett av våra lån.

Lennart Hjalmarsson, ordförande för stiftelsen, håller med om att det tog för lång tid.

– Det fanns hela tiden en osäkerhet och en förhoppning om att det skulle vända med en ny rektor. Det var ju trots allt universitetet som hade försatt sig i den här situationen och jag kan inte begripa att man stänger en kåk istället för att plocka in intäkter.

5 Villan är på väg att säljas

Enligt obekräftade källor ligger försäljningspriset på närmare 40 miljoner, nästan dubbelt så mycket som Wallenstam gav för 15 år sedan.

– Vi kommer att göra en bra affär, ingen tvekan om det, säger Lennart Hjalmarsson, men vi vet inte hur mycket pengar som är kvar efter att lånen är betalda och investeringar har gjorts.

Jan Ling suckar djupt. Att huset inte kom till någon större nytta tycker han är synd.

– Skillnaden idag jämfört med min tid är att vi hade idéer först och fixade pengar sedan. Visst gick många idéer åt skogen men en del gick faktiskt hem. Idag tycks det bara vara pengarna som styr. Man ser det bara trångt ekonomiskt.

Ångrar du det idag?

– Det var ett av många initiativ där historien tog en annan riktning. Men jag ångrar inte att vi förvärvade Ekmanska villan.

Huvudpersoner i affären

Jan Ling, rektor 1992-1997

Lennart Hjalmarsson, professor och stiftelsens ordförande

Per-Erik Eriksson, planeringsdirektör och stiftelsens föreståndare

P-O Rehnquist, förvaltningschef

Drygt 700

STUDENTER BESÖKTE STUDENTDAGEN Hållbarhet 2009 den 25 november. Att en köpt burk guacamole bara innehåller 1,5 procent avokado var en av de häpnadsväckande nyheter som journalisten Mats-Eric Nilsson avslöjade i sin föreläsning om fejkad mat. Många studenter flockades kring boksigneringen.

4,5 miljoner

FÅR PROJEKTET HAVSFÖRSURNING: påverkan på fisklarvers fysiologi vid zoologiska institutionen som ska undersöka hur ett allt surare hav påverkar fisken. Projektet leds av forskaren Fredrik Jutfelt och målet är att kunna förutsäga hur havsförsurning kommer att påverka olika fiskarter och fiskbestånd.

NYHETER

Hallberg vill fortsätta forska

Det blir Margareta Hallberg, professor i vetenskapsteori, som tar över efter Sally Boyd. Hon vill dock inte ensam ta ansvar för alla frågor vid Humanistiska fakulteten. FOTO JOHAN WINGBORG

Chef på halvtid - går det? Ja, det är åtminstone vad Margareta Hallberg hoppas. Hon blir ny dekan på Humanistiska fakulteten 1 januari, men tänker ändå fortsätta forska och handleda.

Det hon bland annat håller på med just nu är en biografi över vetenskapsfilosofen Mary Hesse.

DET VAR NÄR Margareta Hallberg, professor i vetenskapsteori, städade sitt kontor för några år sedan som hon råkade få syn på en rapport från en konferens i Storbritannien 1957. På första sidan fanns ett foto på 42 filosofer klädda i grå ylletrojor och kavaj. Men där fanns också en vit blus.

– När något i en bild sticker ut och fångar ens intresse kall-

lar Roland Barthes det för att bilden punkterat en, förklarar Margareta Hallberg. Jag blev intresserad av denna enda kvinna som verkade i ett så mansdominerat fält som vetenskapsteori var för 50 år sedan, och delvis fortfarande är. Det var egentligen inte planerat men det blev så att jag började skriva en biografi över henne. Mary Hesse är född 1924 och fortfarande aktiv och att

”Som humanist får man utmana föreställningen att humaniora skulle vara onyttigt. Tänk ett sådant torftigt samhälle vi skulle få om det inte fanns forskare som förklarar ...

skriva om en person som ännu lever innebär en speciell svårighet. Jag har förstås träffat henne, ätit lunch, diskuterat och samtalat med henne. Men det är inte lätt att både distansera sig på det sätt en forskare måste, samtidigt som man kommer nära den person man skriver om. Den vetenskapliga delen är ganska problematisk men den mer personliga är känslig, och var och en har förstås rätt att själv bestämma hur mycket man vill lämna ut om sig själv.

MARY HESSE är en framgångsrik vetenskapsfilosof som studerat hur metaforer och modeller kan användas inom forskning. Hon har publicerat böcker och artiklar, blivit invald i flera kommittéer och är numera professor emerita i Cambridge. Men lika känd som sina samtida Thomas Kuhn och Paul Feyerabend är hon inte.

– Men att det skulle bero på att hon är kvinna har hon fram till helt nyligen förnekat. Och det handlar ju heller inte om en kvinna som mar-

Smarta tips

ATT TÄNKA PÅ:

Stäng av dator, skärm och högtalare när du går hem. Se till att energisparläge är inställt på skärm och dator. Använd platt skärm. Koppla dator och kringutrustning till en grenkontakt med röd strömbrytare. Stäng av när du går hem. Glöm inte att släcka ljuset när du går på lunch, sammanträde eller rast.

Byt om möjligt till lågenergilampor. Dra ur mobilladdare och andra transformatorer ur väggen när de inte används. Koppla kopian till en timer eller stäng av manuellt vid dagens slut. (ur broschyren Sluta slösa)

Mer information finns på: www.mls.adm.gu.se/

Du kommer väl ihåg att stänga av när du går?

NYHETER

ginaliserats utan Mary Hesse är trots allt framgångsrik. Så om man försöker förstå henne ur ett genusperspektiv, var hamnar man då? Men de senaste gångerna jag träffat henne har hon trots allt gått med på att det kan ligga något i föreställningen att kvinnor har svårare att nå framgång på grund av sitt kön. Men saker och ting är sällan enkla och det finns mycket som påverkar människor.

ÄVEN OM Margareta Hallbergs egen forskning om Mary Hesse är viktig har hon också byggt upp forskning som andra, doktorander och nydisputerade, kunnat knyta an till. Hon har fått flera externfinansierade projekt och planerar att fortsätta söka.

– Det handlar ju om att få fler människor intresserade av att utveckla ämnet. Det finns alltså flera svårigheter i mitt arbete som professor och det är just det som är utmanande och intressant.

Utmanande och intressant är också Margareta Hallbergs nya uppdrag som dekan. Precis som biografiprojektet är inte heller detta något hon planerat för. Istället var det först efter stor tvekan hon började känna entusiasm inför uppgiften.

– Men jag tycker att det är viktigt att också sådana personer som jag, som inte vill släppa forskning och undervisning, kan ta ledningsuppdrag. Därför tänker jag inte bli ensam dekan utan istället bilda en dekangrupp, där också prodekan och två vicedekaner ska ingå. Det är ju ungefär så det ser ut på flera andra fakulteter och stämmer dessutom med den förändring som skett på institutionerna, som numera har större ledningsgrupper. För även om jag kan tänka mig att periodvis vara dekan på så mycket som 60 procent, vill jag under normala omständigheter vara det på endast halvtid. Allt annat vore att svika mina doktorander, samt förstås ämnet vetenskapsteori, där jag är den enda professorn.

HUMANISTISKA FAKULTETEN har haft ekonomiska svårigheter på senare år, vilket bland annat medfört att antagningen till forskar-

utbildningen dragits in vid flera tillfällen.

– Sådant är förstås ingen är särskilt glad över. Men det är också viktigt att det finns arbetsuppgifter för de doktorer vi utbildar så att de inte går ut i arbetslöshet. Vi har att välja mellan att satsa på forskarutbildning, postdoktorsanställningar eller lektors och professorers forskning och det är inte så självklart vilket som är viktigast.

Humaniora är också ett område som med jämna mellanrum påstås befinna sig i kris.

– Som humanist får man utmana föreställningen att humaniora skulle vara onyttigt. Tänk ett sådant torftigt samhälle vi skulle få om det inte fanns forskare som förklarar varför vi tänker som vi gör eller ger perspektiv på samtiden! Men ibland har vi en tendens att bli defensiva istället för att visa på humanioras kraft och betydelse.

Forskning är ett område Margareta Hallberg vill fokusera på som dekan, men också ökad samverkan mellan fakulteterna.

– Det är i många fall slumpen som avgör var ett ämne hamnar. Vetenskapsteori skulle kunna höra till samhällsvetenskap och antropologi kunde vara en del av humaniora. Det finns inga absoluta gränser mellan ämnen, samverkan borde vara naturligt.

EVA LUNDGREN

FAKTA

Familj: Man och fyra vuxna barn.

Bor: I Haga.

Aktuell: Ny dekan för Humanistiska fakulteten.

Intressen: Är träningsfreak, läser mycket, både tidningar, tidskrifter och böcker, tycker om film och musik.

Boktips: Noveller av Alice Munro och Jhumpa Lahiri, *Disgrace* av J.M. Coetzee, samt ägnar varje sommar några veckor åt Marcel Proust.

Filmtips: *De andras liv*

Det visste du inte: Som ung arbetade Margareta Hallberg som sjuksköterska i Latinamerika.

Sluta slösa - spara el!

En grenkontakt med röd strömbrytare betyder mycket. Det kan medarbetarna på institutionen för biomedicin intyga.

De ingår nämligen i det energisparprojekt som i höst dragit igång i Medicinarelängan.

Även övriga delar av universitetet kommer snart att ingå i projektet, som går ut på att få oss medarbetare att spara el i det dagliga arbetet.

DET ÄR MILJÖENHETEN och fastighetsavdelningen som har delat ut praktiska grenkontakter där flera apparater går att stänga av med en enda strömbrytare.

– Vi har olika sorters laboratorieutrustning varav exempelvis en del inkubatorer inte får stängas av, förklarar forskningslaborant och miljöombud Rose-Marie Sjöberg på institutionen för biomedicin. En sådan självklar sak som denna grenkontakt gör att man enkelt kan släcka de apparater som inte behöver stå på hela natten.

MEDICINARELÄNGAN är energisparprojektets pilotenhet. Man startade med en kickoff i oktober med bland annat en lunchföreläsning. En utställning finns också liksom broschyren Sluta slösa och affischer.

– Dessutom har vi fått en remsa att sätta på dragskåpen som visar hur mycket energi som går åt om vi glömmer att stänga skåpen eller håller dem halvöppna, förklarar Rose-Marie Sjöberg. Vi har också fått Akademiska Hus att efter klockan fem släcka varannan lampa i korridoren. Och studenterna har blivit mycket mer noggranna med att släcka datorer och lampor efter sig. Men fortfarande kan större rum, som föreläsningssalar och fikarum, stå tomma med ljuset på och det känns väldigt onödigt. Vi hoppas att Akademiska Hus kommer att sätta in rörelsestyrd belysning där.

Tanken bakom energisparprojektet är att få ner den energiförbrukning varje medarbetare själv kan påverka.

– Den här så kallade användarförbrukningen tenderar att hamna mellan stolarna, mellan fastighetsägare och verksamhet. Det är det vi försöker ändra på nu. Besparingspotentialen ligger på cirka 20 procent men vårt mål är att spara cirka 10 procent av verksamhetselen, förklarar Marianne Dalbro, biträdande miljösamordnare på Sahlgrenska akademien, som varit med att starta projektet.

VID MEDICINARELÄNGAN har Akademiska Hus börjat läsa av energigångningen veckovis och man kommer också att gå ut med ett halvtidresultat för att se om medarbetarna är på rätt väg.

– Resultatet är inte klart men vi tror att användarförbrukningen gått ner 5–7,5 procent, berättar Amanda Forsman, miljösamordnare på miljöenheten. Det är bra med tanke på att vi befinner oss mitt i den mörkaste årstiden.

Projektet handlar om att få folk att göra saker som borde vara ganska självklara samt att reda ut missuppfattningar.

– Det är exempelvis inte sant att lysrör drar mer energi när de tänds och släcks, eller att värmen från en glödlampa minskar kostnaderna för uppvärmning, förklarar Amanda Forsman. Det stämmer heller inte att datorer skadas om man stänger av dem ofta eller att man inte skulle få nödvändiga uppdateringar.

En utvärdering av pilotprojektet är snart på gång och sedan kommer andra delar av universitetet att ansluta till projektet. Först på tur är Samhällsvetenskapliga och Konstnärliga fakulteterna samt gemensamma förvaltningen.

Och att energisparprojektet engagerar, kan Rose-Marie Sjöberg vittna om.

– Till och med våra adventsljusstakar har fått lågenergilampor.

EVA LUNDGREN

Konsten som en berättelse

Varje människa är en berättelse. Den som är känd eller betydelsefull får sitt liv beskrivet på tv, i en film eller bok.

Men det finns andra berättelser som också kan vara värda uppmärksamhet. Det är dessa, lite udda, oförutsedda eller obegripliga historier Magnus Bårtås samlar på. Han är konstnär utan konstutbildning och forskare inom ett område som ännu knappt existerar.

Det finns en ganska utbredd uppfattning om att konst inte ska kommenteras. Istället ska den verka i sin egen rätt, utan text eller förklarande noter. Det är inget synsätt Magnus Bårtås delar. Han är konstnär, professor vid Konstfack men också doktorand vid Valand. Att intervjua honom är tvärtom att hamna mitt i en mängd olika texter och märkliga berättelser som alla pockar på uppmärksamhet.

Som exempelvis historien om den hyllade sydkoreanska skådespelerskan Choi Eun-hee som 1978 kidnappades av nordkoreanska agenter på order av blivande diktatorn Kim Jong Il.

– Två veckor senare kidnappades även hennes före detta man, regissören Shin Sang-ok. Han försökte fly och hamnade därefter i ett läger, medan hon behandlades som en lyxfånge, en trofé. Efter fem år fick de för första gången träffas och erbjöds en enorm budget för att göra film. Vad man än må tycka om Kim Jong Il är det ändå intressant att han insåg vikten av dramatiska skildringar när det gäller att göra propaganda. De gjorde ett tiotal filmer innan de lyckades fly, bland dem Pulgasari, en nordkoreansk version av Godzilla. I friheten i USA skrev Shin Sang-ok senare bland annat manus till Galgameth, ytterligare en variant av Godzilla. Madame & Little Boy heter den videoessä jag gjort om Choi Eun-hee, där Little Boy är kodnamnet för Hiroshimabomben. Bomben är ett tema i både

Godzilla och dess efterföljare.

Det är den här typen av berättelser Magnus Bårtås samlar på. Här är ytterligare ett exempel, berättad i videoessä Kumiko, Johnnie Walker & The Cute.

– I MITTEN AV 1990-TALET besökte jag ett galleri i Tokyo. När jag frågade efter information fick jag svaret: "You'd better speak to Johnnie Walker." Jag förstod inte vad det betydde, men tänkte att det kanske bara är ett uttryck som används när man inte vet vad man ska svara. När jag gått på ytterligare några utställningar och hela tiden uppmanats att prata med Johnnie Walker fick jag till sist hans visitkort. Det visade sig att han är en riktig människa, en homosexuell jude, vars släkt bott flera generationer i Japan men har sitt ursprung i USA, eller varför inte Holland? Han har en stor, skrämmande hund, är högljudd och provokativ och passar inte in i den gulliga kultur som japanerna gjort till sin. Dessutom är han oerhört stolt över att vara förebild för romanfiguren Johnnie Walker i Haruki Murakamis roman Kafka på stranden, en ond karaktär som dödar katter. Hela hans liv är en fiktion, bland annat var han 53 år gammal både första gången jag träffade honom och fem år senare.

I samma video berättar Magnus Bårtås också om Kumiko Muraoka som är huvudperson i en film av Chris Marker från 1965.

– Jag hade ett väldigt besvär med att hitta

Kumiko, eftersom hennes namn är ungefär lika vanligt i Japan som Anna Svensson i Sverige. Så småningom fick jag veta att hon flyttat till Paris där jag kunde intervjua henne och ställa samma frågor som Chris Marker gjort 40 år tidigare. Filmen handlar om båda dessa personer som egentligen inte har något med varandra att göra, vilket förstas strider mot det gängse sättet att göra en dokumentär. Men det finns samband mellan dem trots allt, som hundar, katter och inställningen till våld.

MAGNUS BÅRTÅS sätt att arbeta innebär att långsamt och tålmodigt lägga fler bitar till ett pussel som kanske aldrig blir riktigt klart. Det tog honom exempelvis tolv år, 1994–2006, att samla ihop alla besvikna och förorättade människor som utgör installationen De besvikna och förorättade.

– På 1970-talet, när jag växte upp, fick man alltid höra att Sverige är världens bästa land med världens effektivaste sjukvård och världens lägsta barnadödlighet. Ändå handlar ju den dominerande berättelsen i medierna om människor som är upprörda över något. Det kan gälla vårdköer eller att ens sjukdom inte erkänns. Eller så förargas man över hyror och otrevliga grannar. Ishockey hör märkligt nog också till det som ofta retar upp människor. Det som tidigare var samhällsproblem har blivit individens problem, och medierna fylls av folk som kämpar för sin sak. Så jag gjorde en utställning om alla dessa kränkta

människor genom att göra stearinavtryck av tidningsbilder som jag sedan nålade upp på väggarna i ett vitt rum. Till varje bild finns en kommentar, som exempelvis: "Ordföranden i golfklubben som upptäckte att 3 000 golfbollar stulits från klubbhuset" eller "Mannen vars trädgård fick besök av vildsvin". Utställningen köptes sedan av Moderna museet.

ATT SAMLA PÅ berättelser är något Magnus Bårtås gör hela tiden, inte minst när han är ute och reser. Det måste inte handla om kidnappade filmregissörer eller judiska japaner utan lika gärna om exempelvis Zdenko Buzek från Kroatien, som har en vän som kan stoppa in hela handen i sin mun och en annan vän som gillar honung men alltid spiller.

– Berättelsen om honom finns i projektet *Who is?* som jag påbörjade 1998. Det är ett projekt där åtta olika människor får spela sig själva efter texter som jag skrivit om dem vid möten många år tidigare. En 11-årig flicka är berättare i videon, vilket får den att låta ungefär som en informationsfilm för skolbarn. När jag visade Zdenko Buzek den del av videon där han är med sade han: "Det där handlar inte om mig, det handlar om dig." Och så är det kanske, man porträtterar sig själv när man porträtterar andra.

Tillsammans med vännen Fredrik Ekman har Magnus Bårtås också skrivit böcker, myllrande fulla av berättelser, som den om den fruktade Aum-sekten som försökte förgifta hela Tokyo

1995 och den om den spanske forskaren José Delgado som ville avlyssna människors tankar genom att föra in elektroder i deras hjärna.

Så hur ser då berättelsen om Magnus Bårtås själv ut?

– Jag växte upp i en liten ort i Småland och var tidigt duktig på att teckna naturtroget. Redan när jag gick på gymnasiet fick jag därför jobb som illustratör av läromedel i biologi och ritade bland annat cellkärnor och liknande. Efter skolan jobbade jag på olika tidningar i flera år. Jag läste litteraturvetenskap också men sökte aldrig till någon konstnärlig skola, så en sådan utbildning har jag inte.

MEN UNDER ARBETET på olika redaktioner började han intressera sig för tidningsbilder och kanske ännu mer för bildarkiven.

– När jag kom in i konstvärlden i början av 1990-talet höll mycket på att ändras. Den interdisciplinära konsten började bli mer accepterad. Så trots att jag var litteraturvetare snarare än konstnär mötte jag inget större motstånd.

Redan 1992 ställde Magnus Bårtås ut på Moderna museet med fotosamlingen *Neighbours*.

– Jag hade återvänt till Småland och tagit svartvita foton på olika hus som jag sedan målade. Det är underligt att komma tillbaka till en plats man lämnat många år tidigare, allt ser annorlunda ut. Plötsligt upptäckte jag konstiga detaljer, som ett hus i mexitegel med snickarglädje, till-

byggda balkonger i olika stilar, renoveringsobjekt som någon verkade arbeta på men aldrig blev klar med. Människor vänder det moderna ryggen och hittar på en egen historia, som att placera ett kvarnhjul i trädgården trots att det inte alls hör dit. Genom att kolorera bilderna, ungefär som man gjorde på 1950-talet, kunde jag förstärka osäkerheten om vilken tidsepok fotografierna egentligen handlade om.

MARTIN BÄRTÅS är numera professor på Konstfack men samtidigt är han också doktorand på Valand. Disputationen blir i april.

– Konstnärlig forskning är så nytt att vi som håller på med det själva måste komma underfund med vad det egentligen är för något. Det handlar om att försöka förklara hur man arbetar som konstnär, hur den skapande processen går till, varför man gör det ena eller andra övervägandet. För det som skiljer konst från exempelvis underhållning är att det inte är så självklart vad meningen egentligen är, eller om man ska skratta eller gråta.

Just berättande står i fokus även för Magnus Bårtås forskning: Hur berättar man om en människa och hur berättar man om konst?

– För mig är inte detta två olika frågor, utan egentligen samma fråga. När en konstnär berättar om sin konst är det något personligt han uttrycker, som handlar om det egna livet. Den konstnärliga forskningen är annorlunda på så sätt att det inte finns teser som ska bevisas eller något resultat som har en tydlig användbarhet i framtiden. Och istället för att skriva en traditionell avhandling kommer mitt arbete att bestå av en teoretisk introduktion, tre essäer, som ju är en mer öppen, subjektiv och oavslutad litterär form, samt filmerna *Madame & Little Boy* och *Kumiko, Johnnie Walker & The Cute*. Kunskap som handlar om praktiskt görande har traditionellt inte fått så mycket utrymme inom universitetsvärlden. Men det handlar ändå om ett undersökningsområde med frågeställningar och källor som trots allt har beröringspunkter med det vetenskapliga sättet att arbeta. Och liksom inom övrig forskning kommer impulsen att göra konst ofta från en oförståelse, något man måste ta reda på. Något pockar på ens uppmärksamhet, något som kanske förargar en eller gör en chockerad, och detta sätter igång skapandet som sedan blir en berättelse.

FAKTA/Magnus Bårtås

Yrke: Konstnär, författare, professor vid Konstfack, doktorand vid Valand.

Familj: Två söner, 17 och 11 år gamla.

Bostad: Stockholm.

Bakgrund: Har ingått i redaktionerna för tidskriften 90TAL samt tidskriften Index.

Böcker: Har tillsammans med Fredrik Ekman skrivit *Orienterarsjukan* och andra berättelser (2002) samt *Innanför cirkeln* (2005).

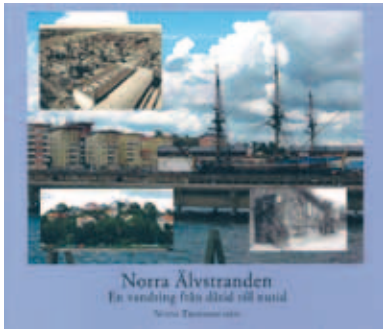
Fritidsintressen: Legobyggande med barnen

Upprörs över: Skönhet, våld, gullighet

Min bästa/sämsta sida: mild/disträ

Favoritförfattare: Franz Kafka

Favoritregissör: Werner Herzog

Vandringar

NORRA ÄLVSTRANDEN - En vandring från dåtid till nutid heter en bok av etnologen Ninni Trossholmen, baserad på studentuppsatser i etnologi. Boken tar upp Norra Älvstrandens förvandling från jordbrukslandskap till ett av Sveriges största industri- och varvsområden med moderna bostäder. Boken är utgiven på förlaget Arkipelag.

Sopplunch

ÄT SOPPA OCH LYSSNA på en föreläsning! Det är konceptet för en samhällsvetenskaplig föreläsningsserie som drar igång i Café Sprängkullen klockan 12 den 2 februari.

Först ut blir Ann Frisé från psykologiska institutionen som talar om mobbing på nätet.

NYHETER

Nytt kort öppnar alla dörrar För både studenter och anställda

Under 2010 lanseras GU-kortet - kortet som marknadsförs som "allt i ett" för både studenter och anställda.

Snart är det slut på strulet med flera olika kort i sin plånbok. Istället kommer ett gemensamt GU-kort som man ska kunna använda på hela universitetet.

– GU-kortet är ett så kallat multifunktionskort som innehåller allt det man behöver som student och anställd. Det är ett kort som "öppnar alla dörrar", säger Ann-Christin Jarl, som är projektledare för det nya GU-kortet.

Liknande kort finns redan på Linköpings universitet, som även byggt upp servicecentrum för studenter och anställda. Och Umeå universitet är på gång med allt-i-ett-kort. Erfarenheterna därifrån har enbart varit positiva, menar Ann-Christin Jarl.

Den stora fördelen för anställda är att de slipper ha flera passerkort när de ska in på olika delar av universitetet. Kortet fungerar även som låne- och kopieringskort.

– Anställda kommer att kunna använda kortet för att skriva ut precis var som helst genom en tjänst som kallas "follow-me". Det är bara att visa kortet vid skrivaren så kommer utskriften ut.

Det finns ingen större risk för att kortet missbrukas om det hamnar i orätta händer, det krävs nämligen en fyrsiffrig kod för att använda det.

– Visst finns det en del nackdelar men fördelarna överväger helt klart. Det nya kortet blir en värdehandling som man måste vara rädd om. Om man är oaktksam och tappar kortet får man spärra kortet och beställa ett nytt. I praktiken är det samma nackdelar som för alla andra kort idag, säger Ann-Christin Jarl.

Det kommer att finnas minst fem servicecenter på GU. Pilot blir Humanisten som inviger sitt centrum i vår. Men det handlar inte bara om att ställa ut maskiner där kort kan bestäl-

Projektledaren Ann-Christin Jarl visar apparaten där man kan beställa ett GU-kort.

FOTO JOHAN WINGBORG

las utan också om att ge service och öka tillgängligheten för användarna, påpekar Ann-Christin Jarl.

– Universitetets servicecentrum kan liknas vid receptionen på ett hotell, det ska vara en självklar plats att vända sig till. Med ett gott bemötande ska studenter, personal och besökare känna sig mer hemma i vår universitetsmiljö. Vid servicecentrumet ska man kunna träffa språkkunnig personal som ger svar på en stor bredd

av frågor. Det kan även finnas kopiering och viss studentadministration.

Var de övriga servicecentrumen ska ligga är ännu inte klart.

Först ut att få ett GU-kort är studenter och anställda vid Humanisten samt personal vid gemensamma förvaltningen.

– Man får inte glömma bort att vi har lika många studenter, anställda och besökare som invånare i Kungälv kommun. Så det tar tid.

GU-kortet är ett så kallat multifunktionskort som innehåller allt det man behöver ...

Men ambitionen är att allt ska vara klart senast i juni 2011 och vi ligger bra till i planeringen, konstaterar Ann-Christin Jarl.

Hela projektet, inklusive ombyggnad av servicecentrumen, beräknas kosta 8–9 miljoner kronor, men Ann-Christin Jarl är övertygad om att det blir en besparing på sikt.

– Det är klart att det kostar men det är också en investering. Genom att ha gemensamma system, ett kort istället för flera och en samordnad service blir det billigare och effektivare. Resultatet är nöjdare studenter och en bättre arbetsmiljö. Det vinner hela Göteborgs universitet på.

ALLAN ERIKSSON

FAKTA

Hur kan jag använda GU-kortet?

- Passerkort dit man ska ha tillträde
- Lånekort på UB
- Utskrift med "follow-me"-funktion
- Kopiera vid valfri maskin
- Internt ID för studenter och anställda
- För studenterna innehåller kortet en betalningsfunktion för kopiering och försäljning av kompendier och material

Dessutom kommer det att finnas minst fem så kallade servicecenter vid universitetet, med självservicestationer. Först ut är Humanisten.

Tillbaka till Varanasi för andra gången

MORGONDIMMAN STIGER över floden Ganges och solen går upp över sjalinsvepta rickshawförare, toviga tiggarbarn, kor, skabbiga hundar, butiksägare, heliga män och latte- och chai-sugna turister. Ännu en dag gryr i Shivas stad, en stor pilgrimsstad – en av de mer heliga och turistiserade i norra Indien. Det är även en ny dag för några av GU:s studenter som tillsammans med tre lärare från institutionen för litteratur, idéhistoria och religion är här på en treveckors studie- och fältresa.

Det är andra gången som jag är här med professor Åke Sander och lektor Clemens Cavallin, och besöker staden med en studentgrupp. Förra gången var vintern 2007/2008 och då anlätades några föreläsare som även denna gång ställt upp och berättat om Varanasis kulturella och religiösa bakgrund. Det är bland annat kulturgeografen, professor Rana P B Singh från Benaras Hindu University (BHU) och Knut Jacobsen, professor i religionsvetenskap från universitetet i Bergen, som under lång tid befunnit sig i staden och studerat den, främst utifrån gamla sanskrittexter. En viktig nyckelperson i logistiken är Mr Ajay Pandit, alias Pinku, som bor i staden och har ett väldigt kontaktnät.

SYFTET MED RESAN ÄR att studenterna på fördjupnings- och avancerad nivå ska få en inblick i hur de indiska religiösa traditionerna gestaltar sig i verkligheten. Dessutom ger det oss lärare en möjlighet att själva lära oss mer – och inte bara boken kunskap – om ett av de länder vi bedriver undervisning om, samt tillfälle att fördjupa det samarbetsavtal mellan BHU och GU, vilket initierades under den första resan. Den pedagogiska poängen är att bredda kunskapen om andra länders ytterst mångfasetterade religiösa och kulturella liv och miljöer, något som definitivt inte är lätt, men som är en nödvändighet för förståelse och framtida dialog. Om det är något studenterna och lärarna efter denna korta tid har lärt sig, så är det att Indien är ett mångreligiöst samhälle med viktiga inslag från sikher, jainer, muslimer, kristna, buddhister och hinduer. I Varanasi är till exempel omkring 30 procent av befolkningen muslimer och staden har en livskraftig sikhisk minoritet och ett antal kristna kyrkor. Turisterna och de västerländska studenterna, vilka samlas kring kaféerna längs med floden, har också under de senaste 40 åren präglat hinduismens heligaste stad på ett markant sätt.

Snart stiger kvällsdiset över Ganges och ännu en dag har gått för alla pilgrimer, Varanasibor, studenter och turister. Namaste!

DANIEL ANDERSSON
LEKTOR I RELIGIONSVETENSKAP

Stuprännan som regnmätare

OM JAG FÅR SÄGA DET SJÄLV så har jag ganska trevlig utsikt från mitt fönster. Fast patienterna i ambulanserna som ilar förbi med tjutande sirener på väg mot det stora sjukhuset nedanför backen har nog lite sämre utsikter. I alla fall de med hjärtstillestånd i OLA-ambulanserna. Jag undrar förresten varför ambulanserna nästan alltid kommer två och två. Något svar har jag inte fått eftersom jag bara fast denna undran inom mig och aldrig diskuterat den med någon. Fast det lär väl inte vara många på kansliet som sitter inne med svaret. Förutom ambulanser ser jag cyklister som tar de sista tramptagen uppför den långa backen för att sedan korsa den livsfarliga Wavrinskys plats. Över åren har både gående och cyklister fått åka tillbaka med ambulans ner till det stora sjukhuset.

JAG TITTAR UT genom fönstret en hel del. Jag har nämligen en högtalarförsedd telefon som gör att jag kan klla mig i naveln och peta näsan samtidigt – om jag nu skulle vilja det – och dessutom ha koll på trafik och natur utanför fönstret och ge service till den person som ringer. Självt ringer jag ganska få samtal, det är andra som ringer till mig för att fråga om dittan och dattan.

Nu är det senhöst och mörkt när jag ska cykla hem om kvällarna. Då fungerar inte min regnmätare. För en sådan har jag utanför fönstret i form av ett sluttande tak och en hängränna: jag vet på ett ungefär hur många droppar per sekund i hängrännan jag klarar för att vara hyfsat torr då jag anländer till Hisingen. Men nu ser jag inte regnintensiteten i mörkret fastän det bara skiljer två meter från min näsa till drippdroppet. Ibland är jag ganska våt då jag kommer hem. I skrivande stund är det 28 dagar och lite drygt fem timmar kvar till vintersolståndet. Sedan blir det ljusare igen och jag kan hålla bättre koll på dropparna från ovan. På våren händer det att det inte regnar alls, i alla fall kan man ha i utsikt att det blir en och annan torr dag.

HENRIK TALLGREN
FAKULTETSSEKRETERARE, KANSLIET
FÖR NATURVETENSKAP

EXPERTERNAS TIPS:

Så blir du en bättre föreläsare

Tre dokumenterat duktiga föreläsare har fått universitetets pedagogiska pris. GU Journalen har bett dem att lista sina viktigaste knep.

ENTUSIASMEN, att vilja dela med sig av det man kan, det är en nödvändig förutsättning för en bra föreläsning, säger professorn i statsvetenskap Gunnar Falkemark.

Att ställa studenterna inför obekväma fakta, till exempel berätta för liberala ekonomistuderanter att de 358 rikaste i världen äger lika mycket som de 2,3 miljarder fattigaste. Att använda humor och att sätta in det man talar om i ett filosofiskt och historiskt perspektiv är viktiga ingredienser i en bra föreläsning.

– Det är bra att ta med exempel. Som med diagnosernas tidsbundenhet inom psykiatrin, där det i slutet av 1800-talet fanns en sjukdom som hette dromomani – sjukligt behov av att resa. Använde vi den diagnosen idag skulle två tredjedelar av Sveriges befolkning vara sjuklig. Eller att fram till 1979 var homosexualitet klassad som en psykisk sjukdom.

Gunnar Falkemark har fångslat generationer av statvetarstudenter. Han har på senare tid till och med fått en fanclub på Facebook.

– Föreläsningar är en oerhört viktig ingrediens i undervisningen. Föreläsningarna ska ge kunskaper, upplevelser som är svåra att läsa sig till, de ska ge ett mervärde.

Det är genom föreläsningarna studenterna får det där extra, blir vägleda och inspirerade, säger Gunnar Falkemark. Och där kan man lära studenterna vikten av att vara kritisk.

Mette Axelsson
medicine doktor och universitetslektor. Undervisar i klinisk näringsfysiologi på dietistprogrammet. FOTO STEFAN IDEBERG

»Finn din egen inspiration«

- 1 Variera undervisningsformerna. Ena gången seminarium, andra gången föreläsning. Låt studenterna föreläsa för varandra och blanda in praktiska moment. Ta in moment där studenterna måste inta ett nytt perspektiv. Exempel: Inför påståendet att du lever längre om du dricker ett glas vin per dag, får en grupp ta fram fakta som stöder påståendet och en annan grupp fakta som motsäger påståendet. Efteråt alltid en gemensam diskussion.
- 2 Finn din egen inspiration, för om du lyser av intresse så blir studenterna mer engagerade.
- 3 – För att bli engagerad måste jag ha påfyllning utifrån genom att vara aktiv i forskning och offentligt arbete.
Hon fyller på med uppdrag för till exempel Socialstyrelsen och har arbetat med Folkhälsorapport 2009.
– Huvudsaken är att man skaffar sig själv nya kunskaper hela tiden.
- 4 Förklara för studenterna vad du har för tanke bakom ditt val av upplägg, exempelvis varför du valt en viss undervisningsform.
- 5 Ta upp aktuella exempel som anknyter till verkligheten, som

fördjupar studenternas engagemang.
– Det är lätt att få studenter intresserade av bra kost och viktminskningsdieter. Men när man efter en föreläsning om undernäring bland gamla, hör studenter säga: "Det här vill jag ut och jobba med nu direkt!", då är det extra roligt.

Hur ska man inte göra?

Man ska inte vara självcentrerad, utan fokuserad på interaktionen med eleverna och på deras respons. En del experter kan vara så inne i sig själva att studenterna inte får del av kunskaperna.

Claes Martinson
doktor i juridik och docent i civilrätt, forskare och lärare vid juridiska institutionen. Specialiserad i krediträtt, exekutionsrätt och allmän civilrätt. FOTO JEFFREY JOHNS

»Förberedelse, förberedelse, förberedelse«

Claes knep för en bra föreläsning är förberedelse, förberedelse, förberedelse. Han pekar dock på skillnaden mellan föreläsningar i rent utbildningssyfte för studenter, och föreläsningar för dem som har en annan relation till det aktuella föreläsningstemat, som yrkesverksamma advokater, domare eller andra.

För den senare kategorin är dramaturgin viktig. Vad som går hem i muntlig framställning är inte alltid detsamma som passar i skrift. Intresseväckande punkter bör användas med jämna mellanrum, och att behålla en röd tråd rakt igenom är viktigt.

För föreläsningar i utbildningssyfte vill Claes förtydliga:

- 1 Engagera. Det är överordnat. Engagerar gör man genom att försöka utgå från studenternas förståelse. En specialist riskerar att glömma vad lyssnarna eller studenterna uppfattar som svårt. Vad som är svårt varierar från årskull till årskull.
- 2 Underrubrikerna i föreläsningen ska hellre komma från studenterna än från en i förväg nedskriven plan. Därmed har Powerpoint ibland en begränsande effekt.

- 3 Uppmuntra studenterna att fråga, men glöm inte att först förklara så mycket att de kan ställa frågor. Först därefter vet de vad de inte vet.

Hur ska man inte göra?

Ett generellt tips är att vara försiktig med att angripa eller hänga ut någon i auditoriet, vilket kan ske oavsiktligt, ibland för att man inte tänker på att någon kan känna sig särskilt träffad.

Gunnar Falkemark
professor i statsvetenskap. Forskningsområden: Empirisk och teoretisk forskning om politiskt beslutsfattande och om maktförhållanden. Under det senaste decenniet har forskningen främst varit inriktad på trafikområdet.

»Föreläsningar måste vara perspektivvidgande«

- 1 Entusiasmen – viljan att dela med sig av sina kunskaper är en nödvändig förutsättning.
- 2 Betrakta studenterna med välvilja. Skapa en miljö som uppmuntrar dem att ställa frågor, komma med kommentarer och invändningar.
- 3 Ställ studenterna inför obekväma fakta, var lätt provocerande. Fråga till exempel studenter med vänsterinriktning hur det kommer sig att kommunistregimerna som hade jämlikhet på sitt program skapade enmansdiktaturer.
- 4 Föreläsningar måste vara perspektivvidgande. Själv sätter han alltid in ämnet i ett filosofiskt och historiskt perspektiv.
- 5 Humor. Det är kanske det svåraste, fast inte mindre viktigt. Men det ska användas med måtta.
– Vi är inte i underhållningsbranschen. Det ska vara seriöst men inte tråkigt.

Hur ska man inte göra?

– Var inte rädd för kritik. Falkemark citerar gärna en kinesisk filosof: "Den som möter kritik har tur."

Expensive field trips

● **High costs may force** the Faculty of Science to reduce field trips and science experiments. 'We are currently reviewing our first cycle programmes as part of a plan to maintain a high quality despite our limited resources at that level,' says Assistant Dean Marie Rådbo.

Fewer teacher-led lectures

● **A recently published** report reveals that 44 percent of students in humanities are offered less than six hours of teacher-led activities per week. 'This is a threat to the quality of their education, especially considering that students of today tend to have limited pre-existing knowledge,' says Tomas Forser, professor of literary studies.

Ekmancka Villan

● **The Ekmancka Villan** building, previously used to house guest researchers, has been vacant for almost five years. In the meantime, the total rent paid for the grandiose building has reached 12.3 million SEK.

Increased researcher support

● **The University of Gothenburg** is hiring five research advisers and one research coordinator to help researchers locate funding sources and write applications. In addition, the University will make special investments in for example high-level equipment.

Quality assurance work awarded highest grade

● **The Swedish National Agency** for Higher Education awards the University of Gothenburg the highest grade in its review of the quality assurance work conducted at the major Swedish universities. Two important factors are that the faculties have built their own systems for quality assessment and that follow-up work receives great attention.

Half-time Dean

● **Margareta Hallberg** is hoping to continue doing research and supervise students in combination with her new position as Dean of the Faculty of Arts. She is currently authoring a biography of the British science philosopher Mary Hesse.

Turn off the light!

● **Our friends at Medicinareberget** ('the Medical Hill') are in the middle of an energy-saving project aimed at people like you and me – meaning regular co-workers who could use a reminder to turn off the light and the computer in the afternoon. Other parts of the University will join the project next year.

Knowledge changes people's lives

Why are Chinese and Japanese children better than Swedish kids at math? One reason may be that they are used to figuring out more than one solution to a problem, says Ming Fai Pang from Hong Kong. He has been visiting the Department of Education and brings different experiences and new perspectives of education.

PROFESSOR MING FAI Pang has been to Sweden several times. The first time was in 1999.

'I'll never forget that visit. I was in Europe to lecture at some universities. There was a conference in Gothenburg at the Gothia Towers. I was there with three colleagues from Hong Kong and the crowd was quite large. The first thing that happened was that all of us had to be rushed to the hospital.'

Ming Fai Pang laughs at the memory. It turned out he had an ear infection and his colleagues a stomach infection.

'We had probably caught the bugs in Scotland, so we can't blame Gothenburg though.'

DESPITE THE DRAMATIC beginning of his first stay in Sweden – or maybe because he was so well taken care of – Sweden became a special place for Ming Fai. But the most important reason Ming Fai Pang decided to visit Sweden in the first place was Ference Marton, currently Professor Emeritus at the Department of Education. From 1998 to 2001, Marton worked at the University of Hong Kong. Ming Fai Pang started out as his doctoral student but then became his colleague. In his research, Ming Fai Pang has shown great interest in phenomenography, formulated by Marton. Phenomenography deals with the view that people tend to believe that others perceive the world exactly the same way they do. It goes without

saying that this observation is of relevance in any teaching situation.

'To be able to teach, you need to understand that your approach is limited by your own experiences and you should always try to learn from your professional peers,' says Ming Fai Pang.

Prior to his guest professorship at the University of Gothenburg, Ming Fai Pang had served as the director of programmes at the Faculty of Education at the University of Hong

percent. Now it is dropping to 5.2 again.

'The highest tax rate is 15 percent. If you want to, you can make and put away some good money there,' says Ming Fai Pang contently.

Ming Fai Pang likes his hometown. He lives on the 29th floor of a building, or about halfway to the top, three-quarters of a trip to his work. He enjoys lecturing in different places, and does it often. He sees all the travelling as opportunities to learn from others and share his own knowledge. Right now he is looking forward to a winter in Gothenburg.

'I have only been here in the light part of the year before. I'm excited about getting to experience the darkness and the cold, but all the mist and rain so far this autumn is nothing but uncomfortable.'

SO HOW DID Ming Fai Pang end up in the teaching profession?

'Well, I really didn't mean to. I studied economics in the early 1980s and Hong Kong was becoming an important financial centre. I was offered several jobs, but decided to finish my study instead. But I also needed to put bread on the table, so I applied for a job to teach an evening course.

Back then, Hong Kong was still heavily into manufacturing, and lots of people worked in factories. These people became Ming Fai's first students. They had only six years of schooling, but were longing for more. After a long day's work, they went to school to learn math, economics and English. They said: "I want a better life!"

THIS DETERMINATION, this ambition, made a great impression on Ming Fai Pang.

'I realised that knowledge can change people's lives. That education is important.'

Thinking about what these people were willing to sacrifice in order to

“To be able to teach, you need to understand that your approach is limited by your own experiences ...

Kong. At the moment, he is supervising more than a dozen of doctoral students. This forces him to travel back and forth to stay in touch with his doctoral students at home.

MING FAI PANG is proud to say that his home university was recently ranked number one in Asia and one of the top 25 in the world. With 23 000 students and 1200 researchers and teachers, it is about half the size of the University of Gothenburg. The city of Hong Kong is very dense. Imagine the entire Swedish population living in an area as large as Gothenburg. And the city is still growing, but only vertically due to physical limitations.

'In spite of Hong Kong being a financial hot spot, we haven't suffered very much from the financial crisis.'

There have been very few bankruptcies in the city, and the unemployment rate peaked at a 5.8

Ming Fai Pang from Hong Kong is excited to experience the darkness and the cold. PHOTO JOHAN WINGBORG

gain knowledge made him decide to become a teacher.

His first job was at a low-banding secondary school attended only by pupils from working-class families without academic tradition. Hong Kong children take a test in 6th grade to determine their academic standard and which secondary school they would study. The banding of students was from 1 to 5, where 1 is the best in terms of academic ability.

'In the beginning, pupils at my school always belonged to band 4 or 5. But 10 years after I started teaching there, we were at 1.'

'This taught me that it takes good teaching to motivate students. And I learned that knowledge can produce

pedagogical knowledge collectively.'

He gives an example: Students are given a problem to solve, say an equation. They are separated into groups, and each group is to come up with one solution. Then the groups share their different solutions with each other, which increases everybody's knowledge.

THESE KINDS OF METHODS are used in some schools in Hong Kong, and they seem to work. Hong Kong students always top the yearly rankings of student performance around the world in for example math.

'Swedish students don't do that great though, I'm sorry to say.'

But it is not as easy as simply copy-

ing the system and using it in Sweden. There are many important differences. In Hong Kong, teachers have more authority. The classrooms are quieter. The senior secondary curriculum has four core subjects: Chinese, math, English and liberal studies, which integrates the natural, economic and social sciences. Cantonese is the native tongue, and starting when Hong Kong became Chinese some years ago, and the children learn Mandarin as well. And of course English, since Hong Kong used to be a British colony.

When asked whether he feels that knowing two very different languages affects overall learning, he says he does not think so.

BESIDES THE ADDITION of Mandarin to the curriculum, Ming Fai Pang does not feel that the change from British to Chinese rule has made a great difference. Hong Kong has continued to develop at the same pace as before, and there has not been much of a political change.

'We have freedom of speech in Hong Kong, and I can travel almost everywhere without a visa.'

Indeed, Ming Fai Pang likes to travel. He finds it important to experience other cultures. Similarly, interaction among different disciplines is important in research. Ming Fai Pang says that in order to improve their quality of teaching, teachers must be part of a professional context. There needs to be a close link between universities and practice. Teachers can systematically discuss with colleagues and teacher trainers how to improve practice and produce knowledge in so-called learning studies.

Yet, in the end it is up to the teacher to do the job.

'The teacher is immensely important in a classroom. He or she is like a conductor of an orchestra. A student shouldn't have to spend ten hours solving a problem on his or her own. The teacher needs to be there and give support and suggest solutions.'

BITTI INGEMANSSON

SHORT FACTS

Ming Fai Pang, PhD
University of Hong Kong, China
Currently visiting professor at the Department of Education, Unit for Subject Matter Education.

Has authored a number of books together with, among others, Ference Marton.

Has lectured and served as a guest teacher in several places across the world, for example in the United States and China proper.

Born in Hong Kong, 45 years old and single.

Enjoys reading classic Chinese poets, Sherlock Holmes, P.D. James and Chinese science fiction such as Ni Kuang.

Efter eftermiddagstimmarna i Hjällbohallen väntar föreläsning på Pedagogen. Lektor Claes Annerstedt är ansvarig för tränarutbildningen och vet vad han talar om efter såväl praktisk som teoretisk karriär.

FOTBOLLSTRÄNING

får akademiskt fotfäste

En poäng för oavgjort, tre för seger. Fotbollsfolket är vana vid att goda prestationer applåderas och premieras.

Nu tar fotbollstränarna steget in i den akademiska världen – deras mål är 30 poäng över två terminer. Runt om i Sverige klappar man redan av förtjusning och planerar att ta efter.

- SKA DU DIT, så ska du dit helt och fullt. Inga halvmesyrier!

Ulf Svensson är riksinstruktör i fotboll och har gjort sporten till ett sätt att leva. Vid sidan av uppdraget för Göteborgs universitet är han också förbundskapten för juniorlandslaget och instruktör på Katrinelundsgymnasiets fotbollslinje i centrala Göteborg.

Den här onsdagseftermiddagen drillar han och kollegan Sören Börjesson sin klass i försvarsspelets svåra avvägningar:

Press, markering, understöd och tackning – fackuttrycken dissekeras noggrant i Hjällbovallens teorisal.

– När anfallaren är rättvänd är det understöd. Är anfallaren däremot fränvänd handlar det om tackning, säger Ulf och ber Robert Vilahamn från Ytterby IS ställa sig upp för att illustrera skillnaden. Robert vrider och vänder – tackning/understöd, understöd/tackning ...

EN GÅNG HETTE HAN Karlsson i efternamn och var en lovande forward i IFK Göteborgs blåvita tröja. Men det gick inte riktigt som han tänkt sig.

– Jag fick skador, tappade självförtroendet och kände så småningom att jag måste skaffa mig ett liv vid sidan av fotbollen, säger Robert sju år efter det sista allsvenska framträdandet – och massor av erfarenheter rikare.

Nu står han inför ett vägval. De två senaste åren har han som spelande tränare varit med om att föra upp sitt Ytterby från division tre till division ett.

– Mitt mål är att vara tränare i en elitklubb innan jag fyllt 30. Kanske inte som huvudtränare, men inom en elitorganisation i alla fall. Så skulle jag få ett riktigt bra tränarerbjudande lägger jag nog av att spela.

TEORISNACKET en trappa upp fortsätter i gruppdiskussioner innan kursdeltagarna försvinner in i omklädningsrummen. En efter en dyker de upp på Hjällbohallens konstgräs – en matta täckt av små, små gummikulor som får bollen att uppföra sig ungefär som om det var fråga om naturgräs.

Studenterna samlas in i en ring runt Ulf Svensson och Sören Börjesson.

Där står BK Häckens allsvenske mittfältare Peter Nyström och Göteborg FC:s skyttedrottning Linnea Liljegård sida vid sida med kompisar i träningsoveraller från Skoftebyns IF, Vara SK och IK Oddevold. Elit bredvid bredd, seniortränare bredvid ungdomstränare och tjejer bredvid killar, där de i idrottsmiljöns vardag sällan

eller aldrig annars möts.

– Jag ser bara fördelar med de mötena. Det finns stora och viktiga grundvärden i att ha jobbat på ideell basis i många år. Elitfolket kan absolut inte alltid mest, konstaterar Ulf.

David Kryssman trivs bra med sitt jobb som försäljare på Pägen i Borås. Hittills har fotbollen varit en rolig hobby som utövats långt från de stora arenorna.

För två år sedan slet han av ett korsband och tvingades inse att den aktiva karriären var över. Nu har han just utsetts till huvudtränare för de gamla klubbkamraterna i Bergdalens IK.

– Jag vill gärna utveckla hobbyn för att se hur långt det bär, säger David, som aldrig tidigare varit i närheten av några universitetspoäng men som nu är inställd på att göra sitt yttersta, både på de teoretiska tentorna och de praktiska övningar som ligger till grund för en examen. Och han är långt ifrån ensam om att vara novis i akademiska sammanhang.

- DEN SOM FÅTT sina första universitetspoäng här kanske hittar något annat som ser spännande ut senare, och snart är man på väg någonstans man inte trodde från början, säger Sören Börjesson, väl medveten om att det planeras för liknande tränarkurser på flera håll i landet.

FAKTA

Tränarskap med inriktning mot fotboll introducerades vid Göteborgs universitet hösten 2008 och ges nu för andra året. Studierna sker på halvfart över två terminer.

Kursen administreras av institutionen för pedagogik och didaktik, inom Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

Utbildningen har 40 platser och omfattar 30 högskolepoäng:

- idrottsvetenskap ur ett samhällsvetenskapligt perspektiv (7,5 hp)
- idrottsvetenskap ur ett humanbiologiskt perspektiv (7,5 hp)
- idrottsdidaktik med inriktning på fotboll (15 hp)

Utöver grundläggande behörighet för högskolestudier måste den sökande uppfylla ett av nedanstående krav för att kunna bli antagen:

- minst två års erfarenhet som tränare
- minst tio matcher som spelare i antingen högsta eller näst högsta serien i det nationella seriesystemet.

Redan under sina år med Linköpings FC hörde damlandslagets målvakt Hedvig Lindahl talas om kursen vid Göteborgs universitet. Hon kände att det var en chans hon gärna ville ta:

– Jag är visserligen inte helt säker på om jag vill bli heltidstränare efter karriären, men har jag ägnat tjugotva år

David Kryssman hade aldrig läst på universitetet när han kom in på fotbollstränarutbildningen. Nu tar han tjänstledigt från sitt jobb på Pågen varje onsdag för att utveckla sin hobby.

av mitt liv på fotboll vore det väl dumt att inte ha den erfarenheten dokumenterad, resonerar hon.

Flera av hennes lagkamrater i allsvenska topplaget Kopparbergs Göteborg FC har gjort samma bedömning.

Det skymmer utanför Hjällbohallen när nästa tränargeneration beger sig in till Pedagogen vid Grönsakstorget för ännu en föreläsning.

– Många har varit väldigt intressanta och inspirerande. Riktigt bra. Några har jag till och med tipsat vår tränare Torbjörn Nilsson om, säger Hedvig Lindahl.

Stort intresse för ledarskap och coachning

I FÖRELÄSNINGSSAL AK 2137, en trappa ner under nya pedagogens glashus vid Grönsakstorget, kan Claes Annerstedts ord om ledarskap och coachning möjligen låta lite torrt teoretiska. Men åren som aktiv i Falkenbergsklubben IF Båljan och Lindome GIF är inte längre bort än att Claes minns linimentlukten i omklädningsrummet, adrenalinkicken när domaren blåste till spel och glädjen över en lyckad frisparksvariant.

Nu är han sedan länge utbildad idrottslärare, filosofie doktor och lektor i pedagogik och på god väg att etablera den akademiska fotbollstränarutbildning som aldrig tidigare fått riktigt fotfäste. Lagandan mellan fotbollsrörelsen och Göteborgs univer-

sitet är redan så god att andra lärosäten gjort studiebesök och planerar för egna tränarkurser.

– Halmstad och Stockholm är på gång till hösten 2010, och i Örebro vill man starta i januari 2011, säger Claes Annerstedt vars långa förberedelser och många planeringsmöten ledde fram till en kurs som redan premiäråret 2008/2009 lockade över 400 sökande till de 40 platserna.

Det stora intresset har flera förklaringar:

- Det europeiska fotbollsförbundet UEFA kräver att klubbar som deltar i UEFA:s tävlingsverksamhet leds av akademiskt utbildade tränare.
- Fotbollsrörelsens egna kurser tar

många kvällar och helger i anspråk. Universitetets kurs kräver bara närvaro i Göteborg på onsdagseftermiddagar och lockar därför deltagare även från till exempel Skövde, Uddevalla och Varberg.

• För universitetets tränarutbildning betalar de studerande bara kurslitteraturen.

– En viktig drivkraft är också att försöka få fram fler kvinnliga ledare, säger Claes Annerstedt som redan funderar över hur utbildningen kan byggas ut ytterligare.

Fotbollen och universitetet verkar äntligen trivas ihop.

Hedvig Lindahl är rutinerad målvakt i både Göteborg FC och landslaget. Flera av hennes klubbkamrater finns också med på tränarutbildningen där man anstränger sig att locka fler tjejer till ledarroller.

Överst

Upp till bevis – efter försvarssnacket i föreläsningssalen ska teorin nu omvandlas till praktik. Robert Vilahamn och Hedvig Lindahl i mitten instruerar sina kurskamrater.

Till vänster

Täckning/understöd, understöd/täckning ... med hjälp av Ytterbys spelande tränare Robert Vilahamn visualiserar Ulf Svensson försvarsspelets nyckelpositioner.

Till höger

Ulf Svensson och Sören Börjesson lärde känna varandra redan under åren på GIH i Stockholm. Sedan gjorde de gemensam tränarkarriär i Örgryte för att nu fortsätta samarbetet som universitetslärare.

NY PÅ JOBBET

Eva Idmark Andersson är från och med 1 december ny kanslichef på Samhällsvetenskapliga fakulteten. Hon kommer närmast från Länsstyrelsen i Hallands län där hon varit både personalchef och administrativ chef. Hon har tidigare även varit prefekt vid Högskolan i Skövde.

Thomas Backhaus, universitetslektor vid institutionen för växt- och miljövetenskaper, blir ny programchef för det Mistrafiansierade forskningsprogrammet Marine Paint. Programmet utvecklar effektiva och miljövänliga båtbottnfärger.

Peter Friberg, professor i klinisk fysiologi, blir ny vice ordförande i Svenska Läkaresällskapet.

Han tillträder posten vid årsskiftet. Peter Friberg leder en forskargrupp som forskar om stress, övervikt

och kardiovaskulär hälsa bland barn. Han är också överläkare på Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Svenska Läkaresällskapet är en oberoende organisation som samlar ungefär hälften av Sveriges aktiva läkare och ett ökande antal läkarstudenter. Sällskapetets mål är att patienterna ska få bättre hälsa och sjukvård. Man ger även ut forskningsmedel och priser.

Gustav Bertilsson Uleberg,

upphandlare vid ekonomiavdelningen och tidigare forskningsrådgivare, är utsedd till projektkoordinator vid den stora forskningsutvärdering som Göteborgs universitet påbörjat. Projektet benämns REDIO, Research Evaluation for Development 2010. I detta arbete, som leds av professor Susanne Holmgren, ska bland annat internationella paneler anlitas.

Staffan Rydén tillträder 15 februari nästa år som ny högskolerektor vid Högskolan för scen och musik. Han har under många år varit verksam som chef inom svenskt opera- och teaterliv och är bland annat en av grundarna av Folkoperan i Stockholm. De senaste tretton åren har han varit vice vd på Dramaten och är sedan en tid dess produktionschef.

Han har under många år varit verksam som chef inom svenskt opera- och teaterliv och är bland annat en av grundarna av Folkoperan i Stockholm. De senaste tretton åren har han varit vice vd på Dramaten och är sedan en tid dess produktionschef.

UTMÄRKELSER

Tord Berglundh, professor vid institutionen för odontologi, har utsetts till årets mottagare av Millerpriset. Priset delas ut vart tredje år av Svenska Tandläkarsällskapet. Tord Berglundh forskar om tandlossningssjukdomar sedan drygt 20 år och hör till de mest citerade svenska odontologiska forskare under senare tid. Han får priset för sin nydanande forskning om ytan på tandimplantat och dess betydelse för att implantatet ska fästa ordentligt. Prissumman var i år 75 000 kronor.

Annika Dahlgren Sandberg,

professor vid psykologiska institutionen, har tilldelats forskarpriset Philips Nordic Prize in Neurodevelopmental Disorders på 50 000 euro. Annika Dahlgren Sandberg forskar om språk, kommunikation och talskada hos barn.

Susanne Lindegarth, forskare vid institutionen för marin ekologi, har tilldelats Naturvetarnas stipendium på 30 000 kronor för förtjänstfulla insatser under 2009. Hon får priset för att ha "visualiserat samhällsnyttan med naturvetenskap".

Gösta Westerlund, universitetslektor på juridiska institutionen, har tilldelats Paragrafen, Juridiska föreningen i Göteborgs pedagogiska pris som delas ut för första gången i år. Priset är tänkt att stimulera lärare på juristutbildningen att utveckla sin pedagogik. Priset består av ära och berömmelse samt en vandringspokal och ett diplom. Gösta Westerlund får priset bland annat för att han är en engagerad och kunnig föreläsare, för att han har tagit fram pedagogiskt kursmaterial och för att han gör sitt yppersta för att studenterna ska få bästa möjliga kunskap.

Sverker Jonsson, professor i ekonomisk historia, tilldelas utmärkelsen Stålbjörnen för sin forskning

kring den svenska stålindustrins strukturutveckling. Bakom utmärkelsen står Stiftelsen Björn Wahlströms fond. Han får priset bland annat för sin insiktsfulla forskning rörande den svenska stålindustrins strukturutveckling under efterkrigstiden och för sin förmåga att på ett mycket intresseräckande sätt göra denna

forskning tillgänglig även för en bredare publik. Hans forskning har redovisats i tre böcker: NJA - Stålverket i norr (1987), Vägen mot SSAB (1990) och Skuta på stormigt hav - SSAB under tre decennier (2009).

ANSLAG

Bertil Vilhelmson, professor i kulturgeografi, har av Vetenskapsrådet tilldelats ett anslag på närmare 2 miljoner kronor för projektet Staden och virtualiseringen. Hur IKT-användningen påverkar stadens rum och platser.

Håkan Thörn, professor vid

sociologiska institutionen, får 5,1 miljoner kronor från Sida. Även fyra forskare vid institutionen för globala studier får stöd: professor Kaj Århem, forskaren Anders Burman, docent Camilla Orjuela samt forskaren Mattias Larsen.

Pär Anders Granhag, professor

vid psykologiska institutionen, får drygt 2 miljoner kronor från Riksbankens Jubileumsfond för projektet

Äkta och falska intentioner: Vilka verbala indikatorer diskriminerar?

Jubileumsfonden ger också stöd till professor **Kaj Århem** vid institutionen för globala studier, professor **Lennart Weibull**, institutionen för journalistik och masskommunikation, **Kajsa Lindberg**, forskare inom företagsekonomi, **Lars Norén**, docent i företagsekonomi samt **Christer Lundh**, professor i ekonomisk historia.

Peter Martinsson, professor i nationalekonomi, får 4,2 miljoner kronor från Vetenskapsrådet för att under tre år driva forskningsprojektet Samarbete och sociala preferenser i en föränderlig tid.

Karin Bengmark, lärare i sång och sångmetodik på Högskolan för scen och musik, är projektledare för projektet Att gestalta kön, som fått drygt 2 miljoner kronor från Delegationen för jämställdhet i högskolan. Syftet med det treåriga projektet är att synliggöra de traditioner och maktstrukturer som påverkar medarbetarens och studenters konstnärliga och pedagogiska val, att etablera ett genuskritiskt förhållningssätt vid skolan och att ge medarbetare och studenter verktyg att göra aktiva val och kritiskt reflektera.

Jan-Eric Gustafsson, professor

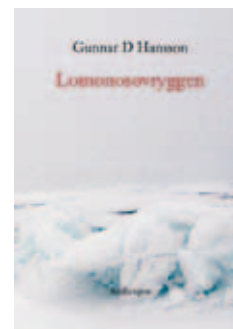
vid institutionen för pedagogik och didaktik, får av Vetenskapsrådet 5,3 miljoner kronor för

projektet Läsinlärningens grunder: individuella differenser, utveckling och träning. Dessutom får professor Sverker Lindblad planeringsbidrag om 200 000 kronor för projektet Kontexter för undervisning. Planering av internationella och komparativa studier av klassrumsinteraktion. Ulf Stenevi, Per Knutsson, Zoran Popovic och Jörgen Thaug vid avdelningen för oftalmologi får drygt 7 miljoner kronor från Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond. De får pengarna för att utveckla och utvärdera ett instrument som används för att ta högupplösta bilder av näthinnan med så kallad adaptiv optik.

BLANDAT

Ingemar Nilsson, professor i idéhistoria, har nyligen publicerat biografien John Landquist: filosof, psykolog, kritiker på bokförlaget Atlantis. John Landquist var gift med författaren Elin Wägner och skrev litteraturkritik i Dagens Nyheter, senare även i Aftonbladet. Han försvarade också August Strindberg i den stora litteraturfejden 1910.

Lomonosovryggen heter Gunnar D. Hanssons senaste diktsamling, inspirerad av en resa till Nordpolen med isbrytaren Oden sensommaren 2009. I boken möter äldre tiders uppfattningar om Arktis dagens vetenskapliga frågeställningar. Boken rymmer också en diskussion om litteraturens villkor, det arktiskt sublimes och söker formulera vad som kan kallas en arktisk poetik. Boken är utgiven på förlaget Anthropos.

Glöm inte att tipsa GU Journalen om du fått ett nytt jobb eller någon utmärkelse. Mejla oss på gu-journalen@gu.se.

Den fjärde dimensionen

HAR DU NÅGONSIN TÄNKT PÅ hur det är att vandra i den fjärde dimensionen? Har du det? Att vara landsförvisad? (Doctor Who)

I livet som student får man läsa en hel del. Jag menar inte detta som en eufemism, det finns faktiskt en hel del att läsa därute. Biblioteken i Göteborg får ofta in nya publikationer, de elektroniska databaserna flödar över av nya uppgifter och så har vi förstärkt internet, som är ett kapitel för sig. En del av oss är alltför vetgiriga och går in i forskningsprogram och blir en del av själva institutionen, kanske en mycket liten del av den stora sociala konstruktion som universitetet är, och deltar med eller mot vår vilja i dess kommunikationskanaler. Den fjärde dimensionen.

JAG MINNS HUR post från universitetsvärldens djup under de första månaderna dagligen brukade dimpa ner på min elektroniska tröskel. En del av den bar en formell prägel med stämplat och tungt vägande underskrifter, annat var mer av karaktären vardagliga instruktioner, men ALLT var på ett språk som jag knappt kunde förstå. Trots alla kurser och innovativa sätt att utöka ordförrådet har mycket av det förblivit dunkelt och förvirrande. Jag satsade mycket tid på att med ordboken i min hand försöka avkoda meddelandena, eftersom jag visste att en del av det kunde vara viktigt. Jag gillar det här melodiska språk

ket, men det är det fjärde språket jag har att kämpa med (det femte om man räknar kroppsspråket, men jag har fortfarande problem med stavningen där). Naturligtvis lyckades jag inte speciellt väl.

Med tiden lärde jag mig att filtrera fram det viktigaste, men det mesta flödar fortfarande bara igenom och jag undrar vilka av dessa meddelanden som faktiskt skulle ha kunnat påverka min forskning, vilka människor jag skulle ha fått träffa, vilken information jag har gått miste om. Jag får också en känsla av att vara utesluten, att jag tillbringar det mesta av min tid i ett hus där jag är omedveten om vad som händer på andra sidan det egna kontorets väggar. Ett helt universum man aldrig får se.

VID ETT SAMTAL NYLIGEN kläcktes en idé: att lägga till en rad på engelska för att göra det lättare att identifiera den centrala delen av budskapet. Kanske bara rubriken. För att man lättare ska kunna förstå om det handlar om forskning, studier eller administration. För att visa om det är ett projekt eller ett reklambudskap. En rad i slutet av huvudtexten, för att hjälpa alla blyga landsflyktiga i den fjärde dimensionen att hitta hem.

ZO NIKOPOULOU

DOKTORAND PÅ FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN
ÖVERSÄTTNING: LOTTA WIKBERG, GOTHIA TRANSLATIONS

Läsarkommentarer

I FÖRRA NUMRET skrev GU Journalen om topplöner vid Göteborgs universitet. I en artikel framhöll Martin Björkman, ordförande för Saco, att det är stötande med topplöner för höga administrativa chefer. Den artikeln ledde till starka reaktioner och GU Journalen väljer att publicera ett utdrag ur debatten på GU Journalens nätupplaga.

Hur är det med omvärldsbevakningen?

Möjligen har Martin Björkman spenderat alltför lång tid innanför universitetets hägn. Han verkar inte inse att även för administratörer, detta blodsugande släkte, finns en värld utanför som kan erbjuda en hög lön och bra arbetsvillkor. Universitetet är faktiskt inget paradys. Om universitetet inte kan rekrytera duktiga administratörer tvingas forskarna ägna tid åt annat än det de ska göra, det vill säga forska, och hur går det då för våra stjärnspelare?

ADMINISTRATÖR MED CHEFSUPPDRAG
SOM INTE SKÄMS FÖR SIN LÖN

Dags att starta ny SACO-förening

Ja det blir väl dags att starta en ny Saco-förening för alla oss akademiker inom GU som inte är forskare. Eller tror Saco inte på utbildning för alla?

ARG MEDLEM

Lämnade inte GU av en slump!

Inte för att slå in samma dörrar som övriga kommentatorer, men det är starkt beklagligt när man (särskilt facket) delar upp personal i närande och tärande. Istället borde diskussionen gälla samarbete och teamkänsla, och det torde vara allmänt känt att en stark forskning står sig slätt utan en stark administration. Och båda kostar – men smakar också!

STOLT OCH ENGAGERAD PERSONALCHEF

Beklagar om artikeln förargat medlemmar

Inslaget om löner i GU Journalen har väckt en hel del uppmärksamhet både på gott och ont. Inte så förvånande eftersom lönen onekligen är en viktig faktor. Lönen som är en ersättning för utfört arbete och vår

prestation men den kan ju även ses som ett mått på hur arbetsgivaren uppskattar oss och vårt arbete. Vem vill inte bli uppskattad och hamna på topp-100-listan?

Artikeln fokuserade dock på löneklyftorna och på de snabbt stigande topplöner. Mina uttalanden i den publicerade artikeln har av flera tolkats så att just våra administratörer i allmänhet skulle ha oförtjänt höga löner. Detta är olyckligt och ingen är mer ledsen än jag att flera blivit förargade.

Självfallet jobbar vi inom Saco för alla våra medlemmar. GU är precis lika beroende av duktiga och kompetenta administratörer som av bra lärare/forskare. Många av våra prefekter ägnar för övrigt väl så mycket av sin tid åt administration som forskning så det finns inte alltid en skiljelinje mellan forskare/lärare/administratör. Alla grupper ska ha en god löneutveckling och en grupp ska inte ställas mot en annan.

Jag beklagar än en gång om mina uttalanden varit onyanserade eller kategoriska. Skulle de dessutom få folk att lämna facket är det än mer beklagligt eftersom vi (facket) har en viktig roll i bevakningen av att våra lönekriterier uppfylls och att varje individ verkligen får en lön som är satt efter prestation, erfarenhet och kompetens.

MARTIN BJÖRKMAN
ORDFÖRANDE FÖR SACO

Häftiga diskussioner vid kaffebordet? Protester, debatter, kritik och beröm?

Låt fler få veta vad du tycker. Dela med dig av dina åsikter. Men skriv kort och kärnfullt. Uppge alltid namn och adress till redaktionen, men i tidningen får du vara anonym eller skriva under pseudonym. GU Journalen – som omfattas av de pressetiska reglerna – får inte lämna ut ditt namn. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta insända manus. Manusstopp för nästa nummer är den 31 januari 2010.

Vilken jultradition är viktigast för dig?

Liselotte Falk-Johansson, institutionssamordnare vid ekonomisk-historiska institutionen:

– Kvällen före julafton.

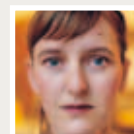
Julskinkan står i ugnen och barnen klär julgranen. Vi dricker glögg, slår in julklappar och förväntningarna inför julafton är stora.

Anders Blomberg, professor vid institutionen för cell- och molekylärbiologi:

– Att träffa mina nära och kära. Också trevligt med lite

traditionellt pyssel, som att få köket att dofta gott genom att hänga upp apelsiner med kryddnejlikor. Och så får man inte glömma lutfisken!

Jenny Dahlgren, doktorand vid institutionen för kulturvetenskaper:

– Min viktigaste jultradition är när jag och min dotter går och

köper julgran på Stigbergstorget. Allt annat med julen kan ändra sig, men för mig känns inte julen lika på riktigt om vi inte genomför just den traditionen.

Rolf Solli, professor vid Förvaltningshögskolan:

– Jag minns bäst sådant som hänt under julen som inte är tradition. Men eftersom min

fru ofta jobbar på julen så är det nog gröt-lunchen med familjen som tar hem priset som den mest betydelsefulla jultraditionen.

Therese Thelin, lokalvårdare:

– Lördagen närmast före Lucia träffas vi tjejer i familjen och julbakar. Det blir lussekatter

och pepparkakor, ibland också ett pepparkakshus. Inga killar får vara med, varför vet jag inte, det har bara blivit så. Men det är en väldigt rolig tradition som jag rekommenderar andra att ta efter.

Aarne Ranta, professor vid institutionen för data- och informationsteknik:

– Julbordet på julafton då hela storfamiljen oftast samlas. Var

och en får önska någon favoriträtt så att det i varje fall finns något som man verkligen tycker om på det stora julbordet. Det är särskilt viktigt för barnen. Ibland firar vi jul i Sverige, ibland i Finland, traditionerna varierar lite grand men är i stort sett desamma.

Våra bästa tips!

ÅSA ARPING

UNIVERSITETSLEKTOR
I LITTERATURVETENSKAP

Rekommenderas

EFTER ETT LITTERATURÅR så fyllt av vittneslitteratur och berättelser om Muren som historiskt och mentalt tillstånd, kan det kännas skönt att sjunka in i julfriden med en lite tunnare roman som visserligen också kretsar kring de stora livsfrågorna, men i ett lägre tonläge. Eva Adolfsson's *En liten historia* berättar om den stora Kärleken, men låter den samtidigt spela en biroll någonstans i livets marginal. Över eller vid sidan av äktenskap, barn, karriärer och svåra sjukdomsperioder löper förälskelsen som en skör men livsnödvändig tråd. En kärleksroman med både förnuft och känsla.

I DET INTERNATIONELLA UTBUDET faller jag förstås för den kroatiska författaren Dubravka Ugresics *Baba Jaga la ett ägg*. Äntligen får gamla damer med rollator spela huvudrollen i halsbrytande äventyr och bli behandlade som mytiska hjältinnor. Dags för alla gummor, tanter och kärringar att träda ut ur osynligheten!

MIN SEXÅRIGA DOTTER Vera och jag hittar hela tiden nya in- och utgångar i Pia Lindenbaums senaste mästerverk *Siv sover vilse*, där dröm och verklighet smälter samman och nattmörkrets alla demoner förvränger dimensionerna. Hallen blir plötsligt gigantisk, i ett av sovrummen har bästa kompisens föräldrar tårtorgie och under diskbänken bråkar två grävlingar. När pappa hämtar nästa morgon tycks allt som vanligt igen. Men Siv är en erfarenhet rikare: "Nu har jag sovit över. Det var inte så jättekul."

PÅ FACKBOKSSIDAN måste jag som litteraturvetare få rekommendera Johan Svedjedals trilogi om Carl Jonas Love Almqvists författarliv. Senaste delen, *Frihetens rena sak*, utvecklas till något av en ekonomisk, politisk och litterär thriller. Här skildras hur nära det var att Almqvist tog över chefredaktörskapet för Aftonbladet efter Lars Johan Hierta. Istället tvingades han fly hals över huvud, anklagad för forskingring och försök till giftmord. Landet blev en kritisk röst fattigare.

Glögg on the rocks

Stjärnkocken Ulf Wagner, verksam vid institutionen för mat, hälsa och miljö, ger här förslag på julens godaste drycker:

- MITT GODASTE TIPS inför julen är att inte värma glöggen, utan servera den on the rocks, det vill säga med en isbit eller två. Absolut bäst till detta är de vita glöggsorterna: nr. 76096 Blossa 09 Clementin eller nr. 96519 Blossa vit starkvinsglögg. Ska man dricka dem varma, tycker jag att nr. 96512 Dufvenkrooks Prestige eller nr. 96464 Tindra starkvinsglögg med rom är bäst.

När man äter julbord så ska det vara öl och snaps. Dock tycker jag inte om de svenska julölen, de är lite för söta. Mitt absoluta favoritöl är en belgisk variant som heter nr. 11364 N´Ice Chouffe, det är starkt och gott. Eller en underbar tysk med hög syra och beska, nr. 11319 Ayinger winterbock, också ganska stark, men man behöver inte så mycket.

OM MAN SKA DRICKA VIN till julbordet är mitt förslag att börja med en halvtorr Riesling till sillarna, exempelvis nr. 7205 Dr Thanisch Riesling, den är frisk, fräsch, mycket prisvärd och har lagom med fin sötma.

Till laxen och de andra fiskarna fortsätter jag med en nr. 5244 Gewürztraminer från Alsace, Gustave Lorentz Reserve. Maffig stor och elegant, ett kanonvin till kanonpris.

SEDAN ETT KRAFTIGT RÖTT, gärna med både garvsyra och kropp, jag rekommenderar starkt nr. 6327 Basilisk Shiraz från Australien som har allt man behöver för att möta de goda köttätterna på julbordet. Kan med fördel användas även till det småvarma!

Till ostarna och sedan över desserten föreslår jag ett portvin, nr. 8000 Grahams Late bottled Vintage – en pava räcker till cirka 14 glas och då blir det mycket vin för pengarna! Har återförslutbar kork och kan stå öppen minst två veckor.

Och varför inte göra som i vår familj: Äta lite men bara det bästa av sillar och skinkor till jullunchen, för att på julaftonskvällen istället äta en halv nykokt svensk hummer och till detta dricka ett glas Champagne.

Min favorit är nr. 7422 Taittinger.

FOTO: JOHAN WINGBORG